

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 18

jar 2013

ukrižovaný a vzkriesený

Toto je moja,
tej novej zmluvy krv

Marek 14:24

The background of the image is a natural landscape. In the foreground, there is a dense field of small yellow wildflowers. Behind the flowers is a calm body of water, possibly a pond or a slow-moving stream, which reflects the sky and the surrounding vegetation. The middle ground is dominated by tall, golden-brown grasses that appear to be in a field or meadow. In the background, there are some green shrubs and trees under a clear sky.

**Ježiš,
aby svojou vlastnou krvou
posvätil ľud,
trpel vonku za bránou.**

**Vyjdime teda za ním
von za tábor
nesúc jeho pohanenie.**

Židom 13:12-13

Tvoj kríž a krv je pre mňa zárukou

Tvoj kríž a krv je pre mňa zárukou,
že ľúbiš ma môj Pán a Kráľ.
Ty nádej vložil si mi do srdca,
keď hriech si navždy so mňa sňal.

Zbor: Tvoj kríž, Tvoj kríž je moja kotva jediná!
Tvoj kríž, Tvoj kríž, môj Pane, silu k boju dá!

Tam na kríži si spásu vydobyl,
krv Tvoja keď sa preliala.
Ty mrel si, Kriste, ako Baránok,
len láska tam Ťa zdržala. *Zbor:*

Oj, slávny Kráľu, život svoj si dal,
by s Tebou som raz večne žil!
Ja chválím Teba, v srdci velebím,
že s pekla si ma vykúpil. *Zbor:*

Spevník *Duchovné piesne*, Nitra 1987, pieseň č. 54.
Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

obsah

Tvoj kríž a krv		Ukrižovanie Ježiša Krista	
je pre mňa zárukou	1	chytrosťou a ľstou	19
Ukrižovanie	2	Zmluvy v biblickej histórii.....	22
Vzkriesenie	5	Jonášova druhá šanca	36
Hospodinove slávnosti.....	9	Šťastie a radosť.....	41
Ustanovenie Večere Pánovej	17	Milí susedia!	44

Ukrižovanie

Kto uveril našej zvesti? A komu bolo zjavené rameno Hospodinovo?

Izaiáš 53:1

V tomto článku sa zamyslíme nad ukrižovaním Ježiša Krista, nad tým, čo Kristus urobil na kríži pre nás a čo to znamená pre teba a pre mňa. Úvahu začneme v Izaiášovi v kapitole 53. V tejto kapitole je zaznamenané proroctvo proroka Izaiáša, ktoré sa týka Ježiša Krista. Toto proroctvo je dlhodobé a týka sa toho, čo sa udeje v ďalšej budúcnosti.

Začneme veršami 1 až 3 z 53. kapitoly Knihy Izaiáš, v ktorých je opis Ježiša Krista:

„Kto uveril našej zvesti? A komu bolo zjavené rameno Hospodinovo? Lebo vyrástol pred ním ako nežný prútik a ako koreň z vyprahlej zeme; nemal podoby ani krásy; videli sme ho, ale nebolo na ňom vidieť toho, pre čo by sme ho boli bývali žiadostiví. Opovrhnutý bol a opustený od ľudí, muž bolesti, a oboznámený s nemocou, a ako ten, pred ktorým skrývajú tvár, opovrhnutý, a preto sme si ho nevážili“.

Izaiáš toto proroctvo začína slovami „Kto uveril tejto správe?“ Začína tým, ako ľudia prijmu alebo lepšie povedané: ako ľudia odmietnu Ježiša Krista. Hovorí: „Kto uveril tejto našej správe?“ Odpoveďou je: „Nikto.“ Keď Kristus prišiel a kráčal po tejto zemi a slúžil, aj keď robil všetky tie zázraky a znamenia, bol väčšinou ľudí odmietnutý. Proroctvo začína tým, že ohlasuje ako bude s Ježišom zaobchádzané: Bude odmietnutý.

Apoštol Ján cituje verš Izaiáš 53:1 v Evanjeliu podľa Jána: „...aby sa naplnilo slovo proroka Izaiáša, ktoré povedal: Pane, kto uveril našej kázni? A rameno

Pánovo komu je zjavené?“ (Ján 12:38). Po všetkých znameniach a zázrakoch, ktoré Ježiš urobil, si Izrael zatvrdil srdce. Tým naplnil toto proroctvo a Písmo. Tak isto apoštol Pavol v epištole Rímskym 10:16 odkazuje na toto proroctvo Izaiáša: „Ale nie všetci poslúchli evanjelium. Lebo Izaiáš hovorí: Pane, kto uveril našej zvesti?“ Aj keď všetci v Izraeli počuli evanjelium, nie každý ho počúvol (pozri napr.: Lukáš 24:13-21).

Vo verši 2 čítame: „Lebo vyrástol pred ním ako nežný prútik a ako koreň z vyprahnutej zeme;“ Izrael mal určité očakávanie o tom, ako Mesiáš príde. Očakávali, že Mesiáš príde s veľkou pompéznosťou a slávou. To bol ich štandard toho, kto Mesiáš bude a namiesto toho čítame, že „pred ním vyrastie ako nežný prútik“, čo môže znamenať nejakú maličkú vetvičku, alebo malú prízemnú rastlinu. A to je presný opak toho, čo Židia očakávali. Oni očakávali, že Mesiáš príde ako niekto veľký, niekto plný vznešenosti a slávy. Očakávali, že keď Mesiáš príde, v žiadnom prípade sa ho neminú. Namiesto toho ale prichádza pokorný muž, ktorý je „ako nežný prútik a ako koreň z vyprahnutej zeme“.

V Evanjeliách čítame o tom, odkiaľ prichádza a čítame, že z Galiley. V Izraeli neočakávali, že by Mesiáš prišiel z Galiley. Takže vidíme, že Kristus prichádza pokorný a nepovšimnutý. Vo verši 2 ďalej čítame: *„nemal podoby ani krásy; videli sme ho, ale nebolo na ňom vidieť toho, pre čo by sme ho boli bývali žiadostiví.“* Vidíme, že ani jeho fyzický zjav nezodpovedal tomu, čo Izrael očakával. On nemal žiadnu podobu krásy, nebolo nič zvláštne na tom, ako vyzeral. Izrael možno očakával niečo iné. Možno očakávali, že jeho vzhľad bude očarujúci a jeho postava tak isto, ale Mesiášove vlastnosti sú práve opakom tohto všetkého. Čítame dokonca, že nemal ani krásy, aby sme po ňom túžili. Izrael očakáva práve takého, na koho, keď sa pozrú, vedeli by, že toto musí byť Mesiáš. V samotnej jeho telesnej podobe nebola žiadna sláva. A tak vidíme, že Mesiáš, Kráľ Ježiš Kristus, prichádza spôsobom, ktorý Izrael neočakáva, a práve preto čítame, že *„opovrhnutý bol a opustený od ľudí“* (verš 3).

Vo verši 3 ďalej čítame, že bol *„muž bolesti, a oboznámený s nemocou“*, ale ja neverím, že kráčal po tejto zemi celý čas smutný. Bol *„mužom bolesti a oboznámený s nemocou“*, ale toto je výsledok nášho hriechu. Kristus, keď prišiel na túto Zem, vedel, prečo prichádza. On vedel, že prišiel na túto Zem zomrieť za hriechy tohto sveta a vedel, že je to tragická udalosť (pozri Matúš 26:38; Marek 14:34; Lukáš 22:42; Ján 12:27), ale neverím, že tak ako slúžil na tejto Zemi, ako mal súciti so zástupmi a uzdravoval ľudí, že by bol smutný. Aké by to potom bolo svedectvo? Nikto nepočúvne ani slovo svedectva človeka, ktorý je celý

čas smutný. On bol mužom bolesti a bol oboznámený s nemocou preto, že prišiel na túto Zem zomrieť strašnou smrťou. Prišiel na túto Zem zomrieť smrťou ukrižovania. Zniesol kríž a opovrhol hanbou kvôli radosti, ktorá ho potom očakávala (Židom 12:2), pretože vedel, že výsledkom jeho obete mnohí budú zachránení skrze jeho krv.

V ďalších veršoch sa hovorí o súženiach Krista. Pozrime sa na verše 4 až 6: *„kým on vzal na seba naše nemoci a niesol naše bolesti, a my sme sa domnievali o ňom, že je ranený a zbitý od Boha a strápený. A on bol smrteľne ranený pre naše prestúpenia, zdrtený pre naše nepravosti; kázeň nášho pokoja bola vzložená na neho, a jeho sinavicami sme uzdravení. My všetci sme zblúdili ako ovce; každý z nás sme sa obrátili na svoju vlastnú cestu, a Hospodin uvalil na neho nepravosť všetkých nás.“* On zaiste niesol aj naše bolesti, naše choroby. Niesol náš smútok, naše súženia, našu bolesť, náš hriech, naše nepravosti.

Keď čítame Izaiášovo proroctvo a čítame o súženiach Krista, vidíme teda, že hriech spôsobuje zármutok a bolesť. A tak, keď vidíme všetko to, čím Kristus prešiel v súžení, tak si uvedomme, že toto je priamy výsledok tvojho hriechu a môjho hriechu. A je to preto, že my sme zhrešili. Dôvod, že Kristus prišiel, je, aby niesol tento hriech a všetky dôsledky, ktoré hriech spôsobuje.

Uvedomuješ si ako Božie dieťa, že Kristus sám niesol tvoju bolesť? Že on dal sám na seba tie veci, ktoré tebe ubližujú? Niesol ich všetky a vyniesol ich na kríž. Kristus niesol svoj kríž a prešiel všetkým, čo my kedy budeme môcť prejsť, že sa stal nám podobný vo všetkom.

Vo verši 4 čítame: „*a my sme sa domnievali o ňom, že je ranený a zbitý od Boha a strápený.*“ Vidíme všetky nádherné veci, ktoré Kristus urobil pre ľudí na tejto Zemi. Vidíme, ako vylieva svoje milosrdenstvo, ako na mnohých vylieval svoju uzdravujúcu moc, ktorí neurobili nič preto, aby si to zaslúžili. Všetko to, čo títo ľudia urobili bolo, že vložili svoju vieru v Krista, že ich uzdraví. On robil všetky tieto nadprirodzené veci, ale oni ho považovali za raneného, za strápeného a zbitého od Boha.

Verš 5 hovorí: „*a on bol smrteľne ranený pre naše prestúpenia, zdrtený pre naše nepravosti.*“ To všetko kvôli nášmu hriechu. V Matúšovi, v kapitole 27 je opis Ježišovho výsluchu pred Pilátom. Pilát na ňom nenachádza žiadnej viny a nevidí žiadny dôvod na jeho smrť. Zástup si však žiada smrť Ježiša Krista a kričí stále viac a viac: „Ukrižuj ho! Ukrižuj ho!“ Nakoniec vydá Ježiša na ukrižovanie a zástupu prepustí Barabáša, ktorý bol zločincom.

Kristus zobral na seba naše hriechy a prešiel mnohým utrpením, až nakoniec ho pribili na kríž na ktorom zomrel. Je to také ľahké a jednoduché pre nás čítať a povedať: „Áno, Kristus zomrel za moje hriechy“, ale potrebujeme si uvedomiť príčinu, dôsledok a hĺbku týchto udalostí.

Ježiš Kristus podstúpil otrasnú a hroznú smrť, ktorou prešiel každý ukrižovaný človek. V jeho utrpení, bolesti a ponížení vidíme cenu nášho hriechu. To, čo ho náš hriech stál. To, čo Kristus zaplatil za teba a za mňa. Keď Kristus vykúpil teba aj mňa, tak zaplatil drahú a veľkú cenu. Tou cenou je cena jeho krvi a jeho strašná smrť, ktorú podstúpil. Ak

si vykúpený, znamená to, že si kúpený za cenu a tou je cena, ktorú Kristus za teba zaplatil. Vidíme v tom všetkom lásku Krista? Ježiš ťa miloval tak veľmi, že prešiel všetkým týmto, aby ťa mohol kúpiť.

Ešte pred tým, než si prišiel k Pánovi, bol si pod mocou nepriateľa, ale Kristus vo svojej veľkej láske ťa kúpil späť. V ukrižovaní vidíme vlastný Boží postoj voči hriechu a to, ako veľmi Boh musí nenávidieť hriech, keď jeho vlastný Syn musel prejsť všetkým tým veľkým utrpením a takou krutou smrťou, aby sme my mohli byť slobodní od hriechu. Hriech si zasluhuje hnev a potrestanie tak, ako hovorí Biblia: „*Odplatou, mzdou za hriech je smrť, ale Boží dar je večný život.*“ Pre náš hriech sme si zasluhovali smrť, ale Boh kvôli svojej láske sa sám postaral o náhradu za nás. Toto je zástupná obeť. To je to, že Kristus sa stal náhradou za nás v treste za náš hriech, v smrti nás Kristus nahradil samým sebou.

Uvedomuješ si Kristovu lásku dnes? Uvedomuješ si ju tak, ako v Izaiášovi čítame opis Krista a ako pri tom môžeme rásť v pokore? Kristova láska rástla ako malý koreň z vyprahlej zeme. Vidíme súženie Krista, ako bol strápený pre naše prestúpenia a zranený pre naše nepravosti. Čítame, že je to kvôli jeho sinaviciam (modrinám, ranám), že my sme uzdravení. „*Mučili ho, a on ponížujúc sa znášal dobrovoľne a neotvoril svojich úst; vedený bol ako baránok na zabitie a zanemal ako ovca, ktorá zanemie pred tými, ktorí ju strihajú, a neotvoril svojich úst. Vzaty bol z väzby a zo súdu. A čo do jeho pokolenia, ktože ho vyzropráva? Pretože bol vyťatý zo zeme*

živých, pre prestúpenie môjho ľudu bola mu zadaná rana. A dali mu s bezbožnými jeho hrob i s bohatým, keď zomrel ukrutnou smrťou, preto, že nespáchal nijakej neprávosti, ani ľsti nebolo nikdy v jeho ústach.“ (Izaiáš 53:7-9).

To je poníženie Krista. Sám seba poskytol ako obeť za náš hriech. Je opísaný ako Baránok vedený na zabitie, ale aj tak bol tichý a neotvoril svoje ústa. V Evanjeliách čítame, ako bol vyšetrovaný pred svojou smrťou. On sa nesnažil ani brániť sám seba a bol dokonca udretý do tváre preto, že nič nehovoril. Neotvoril svoje ústa, nebránil sa, neprotestoval, aj keď prišiel kvôli nášmu hriechu. Pre tie naše prestúpenia bol zabitý – a to je láska Kristova.

„...aby ste zakorenený v láske, a pevne založený, dokonale vládali pochopiť so všetkými svätými, aká je to šírka a dĺžka, hĺbka a výška, a poznať lásku Kristovu,

ktorá prevyšuje rozum, aby ste boli naplnení vo všetku plnosť Božiu.“ (Efezským 3:18-19).

Ak nič iné dnes, v túto chvíľu, nemáš o Bohu v mysli, tak vedz, že Kristus ťa miluje. Tak, ako práve naším hriechom sme boli oddelení od Boha, Kristus sám seba ponížil, aby nás znova s ním zmieril. Kristus nás miluje a zomrel za tvoj hriech. Zomrel za tvoje osobné hriechy. On zaplatil za tvoje minulé, prítomné a aj budúce hriechy. Mali by sme vidieť vážnosť týchto udalostí, aby sme videli to, ako Boh vidí náš hriech, a aby to zmenilo náš život.

Teraz, v týchto dňoch, rozmýšľaj o Kristovi a o tom, čo pre teba urobil. Podel sa s tým so svojou rodinou, a rovnako to svojej rodine ukáž aj svojim životom, aby bolo vidieť, že ty vieš, čo Kristus pre teba urobil.

Jesse Winkler

Vzkriesenie

Ale ak sa káže o Kristovi, že vstal z mŕtvych, akože potom hovoria niektorí medzi vami, že nieto zmŕtvychvstania?

1. Korintským 15:12

Áký by bol dnešný svet, akí by boli učenici, ak by Kristus nevstal z mŕtvych? Pavol v 1. liste Korintským 15 vymenováva niektoré dôsledky toho, ak by žiadne vzkriesenie nebolo.

Môžeme si predstaviť, ak to dokážeme, učeníkov, ako sú všetci na začiatku Kristovej služby ním povolání a ako Kristus jednému za druhým hovorí: „Pod' a nasleduj ma!“ Títo ľudia jeden za druhým opúšťajú svoju profesiu a to, čo poznajú, a nasledujú tohto muža z Galiley. Počas troch rokov ho vidia, ako

vykoná mnoho zázrakov. Vidia jeho súcitiť s chorými. Vidia ho, ako pohorší farizejov. Počujú ho hovoriť, že je naplnením zákona. Spomíname si na nich v tú noc na člne, keď si myslia, že zahynú. Spomíname si aj na Petra, keď hovorí „Chod' odo mňa preč, Pane, lebo som hriešny človek.“ S týmto mužom z Galiley zdieľa-

jú každú chvíľku a počujú hlas z nebies, ktorý im hovorí: „Toto je ten môj milý Syn, toho počúvajte!“ Oni sľubujú, že by s ním aj zomreli, ak to bude potrebné, a pokladajú ho za svojho Mesiáša, ktorého chcú a budú nasledovať.

Spomíname si aj na tú noc, v ktorej bol Kristus zradený. Tá hodina temnosti prišla, nepriateľ dostal nad ním moc, a keď zajali Krista, tak sa všetci učeníci rozprúchli. Ich srdcia poklesnú a ich duša je zarmútená, keď on je pribitý na kríž. Ak toto má byť koniec príbehu tohto muža z Galiley, tak to celé je potom len tragédia.

Predovšetkým by to bola tragédia pre učeníkov, lebo oni vložili všetku svoju nádej do tohto jedného muža. Môžeme si predstaviť ako by mesiace plynuli a oni by si mysleli: „Toto nebol Mesiáš, neostalo mu žiadne kráľovstvo. O čom hovoril, keď hovoril o chráme, ktorý postaví znova za tri dni?“ A tí, ktorí by mohli, by sa vrátili k svojej bežnej práci.

Môžeme si predstaviť Máriu a Martu ako majú zlomené srdcia, ako rozmýšľajú, že vložili svoju vieru a dôveru v tohto človeka, ale všetko sa ukázalo márne. Učeníci, táto skupina ľudí, by už nikdy neboli v ničom zjednotení. Oni by už nikdy nestáli spolu ako skupina, pretože všetko, čo ich držalo spolu, bolo teraz preč a stratené v smrti. Ak Kristus nevstal z mŕtvych, tak potom Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel, Daniel, Hozeáš, Joel a všetci ostatní proroci Písma, sú len falošní proroci, hovoriac posolstvo, ktoré sa nestalo. Oni tak isto, ako aj ostatní, sú potom mučení dňom aj nocou vo vonkajšej temnote, kde červ nezomiera a oheň neutícha. Každý z nich by mal len falošnú nádej.

Keď Kristus volá z kríža: „Môj Bože, môj Bože, prečo si ma opustil?“ by zrazu dostalo úplne iný zmysel. Nebol by opustený na chvíľu, ale navždy. Jeho telo by videlo porušenie. Proroctvo, ktoré hovorilo: „On nedá svojmu svätému vidieť porušenie“ by sa nenaplnilo a Ježišovo telo by zostalo v hrobe Jozefa z Arimatie. Mohli by ho vidieť a dotknúť sa ho. Mohli by sme vidieť ako sa rozpadlo na prach preto, že to bol len človek. Plač a škrípanie zubov by boli údelom každého z nás. To by bolo to, čo by sme mohli očakávať. Toto by bola naša nádej. Keby sme sa pozreli do budúcnosti, toto by bolo naše očakávanie, ale v tomto živote by bola temnota za temnotou. Ako keby sme išli temnou chodbou so žiadnym svetlom na konci a dostali by sme sa bližšie a bližšie k väčšej a väčšej temnote, v ktorej nakoniec by sme aj prebývali úplne oddelení od Boha a bez akejkoľvek nádeje.

Biblia má proroctvo, v ktorom sa hovorí: „Ľud, ktorý sedel v temnosti, uvidel svetlo.“ Ale ak by nebolo vzkriesenie, tak tí, ktorí sedeli v temnote, by tam aj nastalo zostali, nikdy by neboli zachránení. Satan by mal vlastníctvo nad touto Zemou navždy. Tá moc temnosti, ktorá prišla, keď bol Kristus zradený, by bola temnosťou každého dňa nášho života. Žiadosť a zvod by boli skúsenosťou, praxou každého človeka. Všetko, čo by sme mali, by bolo násilie, vražda, cudzoľožstvo a podobne. Všetky tieto veci by neboli výnimkou, ale pravidlom života každého jedného z nás.

Človek by si uvedomil, že momentálna chvíľa je jediná na scéne jeho života, že jediná rozkoš, akú kedy bude mať, je teraz, že jediná добрota, ktorú kedy

uvidí, je teraz, a že čím bližšie sa každým dňom približuje k hrobu, tým horšie to preňho vyzerá. Ale aj tieto jeho nadšenia a veci, ktoré by požíval, by boli len na chvíľu. Presne ako za dní Noeho. Každá myšlienka, každý úmysel srdca by bol neprestajne zlý. Každý človek, ktorý by si dal čas rozmýšľať o svojom živote, by si uvedomil beznádejnosť situácie. Každý hľadač by prišiel k záveru, že tento život je úplné bláznovstvo. Potom logickým záverom každej takejto filozofie by bolo: „Prečo teda ďalej žijeme, keď niet žiadnej nádeje?“ Lebo keby nebolo žiadneho vzkriesenia, bolo by len očakávanie súdu.

Viera, v ktorej nie je zahrnuté Kristovo vstanie z mŕtvych, je prázdna, a taký človek uveril nadarmo (1. Korinským 15:17). Je to prázdna viera, vyprázdnená, a človek bez viery vo vzkriesenie je stále vo svojich hriechoch. Je to ako tenké sklo, na ktoré by čokoľvek udrelo, tak sa zničí, rozpadne. Každý hriech, ktorý si kedy spáchal, ti zostáva. Boh by ich nezabudol, ale zadržoval by ich proti tebe.

Všetci by sme boli bez nádeje a bez Boha na tomto svete. Všetcí tí, ktorí zomreli, by zostali v pekle. Celé poslanstvo, ktoré by sme kázali, by bolo: „Jedzte, pite a žehnajte sa a vydávajte, pretože zajtra zomrieme.“ Kázal by som: „Uži si tento život preto, lebo to je všetko, čo máš. Ak neužívaš tento život teraz, tak potom máš jedinou príležitosť si vôbec niečo užiť. A nestaraj sa o nikoho, len o seba.“ Toto by bolo podstatou nášho života, ak by Kristus nevstal z mŕtvych. Pavol píše Korinským, že ak Kristus nevstal z mŕtvych, tak potom sme najbiednejší ľudia na svete.

Ale Kristus vstal z mŕtvych a všetko je inak. Kvôli jeho vzkrieseniu je tu jedna vec, ktorá mení všetko – je tu nádej. Apoštoli kázali tohto vzkrieseného Krista. Aj na Letnice je ich poslanstvo postavené na základe vzkriesenia Ježiša Krista z mŕtvych.

Pavol do zboru v Efeze píše: „Chcem, aby ste si uvedomili tú nesmiernu veľkosť Božej moci. Tú úžasnú moc, ktorá vzkriesila Krista z mŕtvych.“ Kristus, keď visel na kríži, zobral na seba pohanie, zomrel, bol pochovaný, ale Boh ho vzkriesil z hrobu. Tá istá moc, ktorá vzkriesila Krista z mŕtvych, dala mu aj vystúpiť na výsosť.

My všetci sme boli predtým mŕtvi v prestúpeniach a v hriechoch. Boli sme tak isto mŕtvi, ako ukrižovaný Kristus. Boh hovorí, že tou istou silou, ktorú bolo treba, aby vzkriesil Krista z mŕtvych, vzkriesil aj nás – spolu s Kristom sme (duchovne) vstali z mŕtvych (Kološanom 3:1). On hovorí: „Ty si bol duchovne úplne mŕtvy. Bez akejkoľvek nádeje života. Ja som použil tú istú moc, ktorou som vzkriesil svojho Syna, a dal som ti vstať z mŕtvych. Ja som ťa vzkriesil. Ja som ťa učinil živým.“ A tak vidíme: Kristovo vzkriesenie zaisťuje pre nás spasenie. Tá istá moc, ktorá vzkriesila Krista z mŕtvych, nám dáva povstať k novote života a vďaka Kristovmu vzkrieseniu máme teraz pripočítanú Kristovu spravodlivosť na ospravedlnenie. V štvrtej kapitole listu Rímskym vo verši 17 Pavol hovorí o Abrahámovi, ktorý uveril Bohu, že kriesi mŕtvych, a bolo mu to počítané za spravodlivosť. Potom je tam ďalej napísané, že nie je to napísané iba pre neho (Abraháma), že sa mu počítalo, ale aj pre nás, ktorým sa to má počítať,

nám veriacim na toho, ktorý vzkriesil Ježiša, nášho Pána, z mŕtvych. Tým, ktorí veria v tohto Boha, ktorý vzkriesil Ježiša z mŕtvych, Boh pripočítava Kristovu spravodlivosť.

Kríž bol nevyhnutný kvôli nášmu hriechu. Náš hriech pribil Krista na to drevo kríža, ale tam sa to všetko nekončí, lebo čítame ďalej, že „bol vzkriesený pre naše ospravedlnenie.“ Teraz, kvôli tomuto vzkrieseniu Ježiša Krista z mŕtvych, sme my ospravedlnení, dlžobný úpis, ktorý bol proti nám, bol vymazaný a daný preč. Boh ťa učinil takým, ako keby si nikdy nič zlé v jeho očiach neurobil. Kvôli vzkrieseniu Krista z mŕtvych sa Boh na teba pozerá a hovorí: „ty si v mojich očiach nikdy neurobil nič zlé. Nie je nič, čo si ja pamätám, a čo by som držal proti tebe – a je to preto, že Ježiš Kristus vstal z mŕtvych.“

Rovnako vieme, že kvôli vzkrieseniu aj my vstaneme znova, budeme fyzicky vzkriesení: „*Vediac, že ten, ktorý vzkriesil Pána Ježiša, vzkriesi aj nás s Ježišom a s vami postaví pred seba.*“ (2. Korintským 4:14). Teda budeme vzkriesení – a nielen vzkriesení, ale aj oslávení. Vstaneme z mŕtvych a dostaneme nové, oslávené telá (1. Korintským 15:42-45). Budeme mať telo, ktoré už nebude také obmedzené, ako je toto naše terajšie. Telo, ktoré nebude poznať starnutie, ktoré už nikdy nebude porušené hriechom. A toto všetko bolo učené a spečatené vzkriesením Krista z mŕtvych.

Vďaka vzkrieseniu Ježiša Krista máme aj podľa 1. Petra 1:3-4 v nebesiach pripravené dedičstvo. Keď Kristus vstal z mŕtvych, tým bolo zapečatené tvoje spasenie. Biblia hovorí, že „v dome

môjho Otca je mnoho príbytkov“, a že Boh má pre nás úchvatné veci, ktoré čakajú na nás v ponebeských oblastiach. Vidím, že máme nádej, podľa 1. Petra 1:1, je to živá nádej a táto nádej každého dňa rastie tak, ako sme každého dňa bližšie k osláveniu, k dedičstvu a k všetkému tomu, čo nás ešte čaká v Ježišovi Kristovi.

Preto zvestujeme dobrú správu, že ak vyznávaš svojimi ústami Pána Ježiša, veríš vo svojom srdci, že ho Boh vzkriesil z mŕtvych, tak budeš zachránený. Po jeho vzkriesení už nie je tak, že by na Zemi nebolo žiadne svetlo, že by nebola žiadna pravda, ale správa o vzkriesení je správa, ktorá je konkrétna a na ktorej môžeme stavať, a ak uveríš a budeš veriť v tohto vzkrieseného Krista, budeš zachránený a vzkriesený z hrobu. Všetok strach zo smrti, z budúcnosti, je preč. Ježiš v Zjavení povedal: „Neboj sa, lebo ja som ten, ktorý bol mŕtvy a teraz som živý a navždy žijem a mám kľúče od pekla i od smrti.“ (čítaj Zjavenie 1:17-18).

Vidíme, že je toho veľa, čo máme vo vzkriesení Ježiša Krista. Máme spravodlivosť a ospravedlnenie, máme spasenie, máme budúce dedičstvo zachované pre nás. Máme nádej, ktorá rastie jasnejšie a jasnejšie. Máme posolstvo pravdy pre tento svet. Máme svetlo v tejto temnote. A ešte: Nemáme žiadny dôvod sa báť. Prečo by si sa bál človeka, ktorý môže zničiť telo, ale nemôže nič urobiť duši?

Boh hovorí, že tvoje hriechy boli odpustené. Boh hovorí: „Ja som si ťa kúpil a ja som zaplatil.“ Všetko to je preto, že svojho Syna vzkriesil z mŕtvych. Ukrižovanie a vzkriesenie bolo od Boha Otca a bolo to „áno“ a „amen“. Je to Boh Otec,

ktorý si nás kúpil, zaplatil a schválil všetko to, čo Kristus urobil.

Všetko dobré, ktoré môžeme mať, je kvôli tomu, že Kristus vstal z mŕtvych. Ak by Kristus nevstal z mŕtvych, potom všetko, čo robíme, robíme nadarmo. Ale my vieme, že Kristus vstal z mŕtvych! A všetko, čo teraz robíme, má zmysel a účel a naše životy majú nádej, lebo

Kristus vstanúc z mŕtvych už viacej nezmiera (Rímskym 6:9).

On je Cesta, Pravda aj Život. Vieme, že nasledujeme jediného, pravého Boha. Neuctievame mŕtveho Boha alebo sochu učenú rukami, ale Boha, ktorý zvíťazil nad smrťou.

Jesse Pirschel
4. 4. 1999

Hospodinove slávnosti

A Hospodin hovoril Mojžišovi a riekol:

Hovor synom Izraelovým a povieš im: Slávnosti Hospodinove, ktoré vyhlásite za sväté zhromaždenia, to sú moje slávnosti.

3. Mojžišova 23:1-2

V tomto čísle budeme hovoriť o Hospodinových slávnostiach a to v troch navzájom súvisiacich článkoch.

Hospodinove slávnosti 1 – úvod

Boh Abraháma, Izáka a Jakoba oslovil Mojžiša pri vrchu Horeb z horiaceho kríka, poveril ho úlohou vyvieť Izraelcov z Egypta a priviesť ich do zaslúbenej krajiny (2. Mojžišova 3:1-10). Izraelci, po rade dramatických udalostí s faraónom, opustili Egypt 15. dňa mesiaca *abíb (nisan)* a pod Mojžišovým vedením sa vydali na pochod do zaslúbenej krajiny, ktorou bolo vtedajšie územie Kanaánu. Putovali púšťou a zdržali sa na nej štyridsať rokov.

Izraelci putovali do Kanaánu cez Sinajský polostrov. Za necelé tri mesiace putovania prišli k hore Sinaj (Horeb). Tu táborili približne jeden rok a na tomto mieste Boh s nimi uzavrel zmluvu (bola to v poradí štvrtá zmluva z Božieho plánu – v tomto čísle pozri článok o zmluvách). Táto zmluva je pomenovaná ako

Zmluva s Mojžišom, lebo Mojžiš bol jej prostredník – prostredník uzavretia zmluvy medzi Bohom a Izraelským ľudom. Neskôr, tesne pred vstupom Izraelcov do zaslúbenej krajiny, *Mojžišova zmluva* bola na Moabských pláňach znova potvrdená a rozšírená o dodatok (pozri 5. Mojžišova kapitola 29).

Zmluva zahŕňa Desatoro i mnohé ďalšie prikázania a smernice praktického, každodenného života v posvätení, inštrukcie pre stavbu svätostánku (miesta stretávania sa s Bohom), ustanovenia o levitskom kňazstve a o svätoslužbe, obetný systém a ceremoniálne ustanovenia, dodržiavanie pôstov, svätých zhromaždení, slávností a sviatkov. Všetkých nariadení a prikázaní je podľa rabínskeho počítania 613 a predstavujú *Mojžišov zákon*. Každý Izraelita bol

povinný dodržiavať celý Mojžišov zákon. Súčasťou Mojžišovho zákona bola aj *Slávnosť pesach*, ktorú bol povinný dodržiavať (sláviť) každý príslušník izraelského národa.

Keď Mojžiš prečítal knihu zmluvy, ľud odpovedal prijatím podmienok. Zmluva bola spečatená krvou, ktorou bol pokropený oltár a aj ľud. Izraelci dostali uistenie, že ich Boh dovedie do Kanaánu. Podmienkou zmluvy bola poslušnosť.

Súčasťou Mojžišovej zmluvy sú aj *Hospodinove slávnosti*. Je ich sedem a sú ustanovené a uvedené v 2. knihe Mojžišovej 12, v 3. knihe Mojžišovej 23, v 4. knihe Mojžišovej v kapitole 9:1-14, 28:16-31 a 29:1-39 a v 5. knihe Mojžišovej 16. Sú to tieto slávnosti: *Pesach* (preskočenie) *Hospodinovo* (alebo: *Slávnosť baránka*). *Slávnosť nekvasených chlebov*. *Slávnosť prvého snopu*. *Slávnosť prvotiny chlebov* (alebo: *Slávnosť týždňov*; *Letnice*). *Slávnosť odpočínutia* (alebo: *Pamiatka trúbenia*). *Slávnosť zmiernenia – Jom Kipur* (*Kippúrim*). *Slávnosť*

stánkov – Sukot. V textoch, v ktorých sa píše o Hospodinových slávnostiach, je uvedené aj to, kedy sa majú sláviť, ako sa majú sláviť a je stanovený aj ich priebeh.

V 3. Mojžišovej 23:37 tieto slávnosti sú označené ako *výročné Hospodinove slávnosti* a mali sa sláviť každý rok v ustanovených dňoch (pozri 2. Mojžišova 13:10; 4. Mojžišova 9:2 a nasledujúce verše a tiež 5. Mojžišova 16:1-17).

Tieto sviatky mali svoj význam:

1. Najdôležitejšie na nich bolo, že Izraelci a ich potomkovia, si nimi mali každoročne pripomenúť veľké a mocné Hospodinove skutky a to, že Hospodin je ich Boh (2. Mojžišova 12:24-27).
2. Majú symbolický a prorocký význam.
3. Mali to byť radostné slávnosti a zhromaždenia, počas ktorých sa izraelský ľud mal schádzať a radovať sa pred Hospodinom, svojim Bohom.

V tomto článku sa budeme venovať prvej z týchto slávností, slávnosti (sviatku) *Pesach*.

Slávnosť (Sviatok) Pesach

(Pesach Hospodinovo; Slávnosť baránka)

Prvého mesiaca, štrnásteho dňa toho mesiaca pred večerom je Pesach Hospodinovo.

3. Mojžišova 23:5

Článok sme napísali ako *Slávnosť Pesach – Pesach Hospodinovo*, ale preto, že druhá slávnosť, *Slávnosť nekvasených chlebov*, nasleduje hneď po tejto prvej slávnosti, po *Slávnosti pesach*, ba obe sa svojim spôsobom prelínajú a splyývajú, budeme hovoriť aj o *Slávnosti nekvasených chlebov*. Rovnako aspoň stručne

v ďalšom článku spomenieme *Slávnosť prvého snopu*, ktorá sa slávila v prvý deň po sobote pesachového týždňa, teda v nedeľu. Hovorí sa o *slávnostiach*, ale v našom jazyku a našej kultúre by bolo o nich, vzhľadom na ich obsah a priebeh, výstižnejšie hovoriť ako o *sviatkoch*.

Vysvetlenie niektorých pojmov

Na úvod si vysvetlíme niektoré pojmy, s ktorými sa v textoch venovaných *Slávnosti (sviatku) pesach* stretáme. Umožní to aj lepšie pochopenie biblického textu, počiatku slávností, ich trvania a priebehu. Vysvetlenie pojmov:

- *pesach* – hebrejsky: *preskočenie*;
- *pascha* – grécky: *preskočenie*;
- *Veľká noc* – alternatívne slovenské pomenovanie *Slávnosti pesach* (Paschy). Toto pomenovanie sa vyskytuje na niektorých miestach prekladu Biblie podľa prof. Roháčka. Takto prof. Roháček na niektorých miestach prekladá hebrejské slovo *pesach* a grécke slovo *pascha*. Pravdepodobne tak urobil preto, aby nám priblížil a prepojil biblické texty s novozákonnou udalosťou ukrižovania Spasiteľa Ježiša Krista, ktorá sa v našej kultúre označuje ako *Veľká noc*. Samotné pomenovanie *Veľká noc* sa historicky zrejme vzťahuje na udalosti okolo vyvedenia Izraelcov z otroctva, ktoré sa udiali v Egypte 15. dňa mesiaca abíb. Rovnako tak je tomu aj v evanjelickom preklade Písma. V pôvodných textoch sa výrazy (pomenovania) *Veľká noc*, *veľkonočný baránok*, a *pod.*, nevyskytujú. Nachádzame v nich len pojmy *pesach* a *pascha* (preskočenie) a ich odvodeniny.

Abíb a nisan

- *abíb* – *nisan*: Udalosť preskočenia (*pesach*) sa stala v mesiaci, ktorý sa stal prvým mesiacom náboženského roka Izraelcov (2. Mojžišova 12:2) a menoval sa *abíb*. Neskôr sa tento mesiac označuje ako *nisan*. K zmene došlo po babylonskom zajatí – meno prvého mesiaca v babylonskom kalendári je *nisanu*. Občiansky rok začína na jeseň siedmym me-

siacom *tišri* (v babylonsom kalendári sa tento mesiac menuje *tašritu*).

Určovanie dennej doby

Noc, deň, večer, medzi dvoma večernými časmi: Dnes sme zvyknutí na presné určovanie času. Čas určujeme nielen na roky a dni, ale aj na sekundy. V dávnych dobách to tak nebolo. Každý národ, či kráľovstvo malo vlastný systém určovania času a vlastný kalendár. Určovanie hlavne trvania jednotlivých častí dňa (začiatok a koniec) bolo, z dnešného nášho pohľadu, dosť približné.

Židovský deň (24 hodín) začínal *nocou* (tmou, tmavou časťou 24 hodinového dňa). *Noc* je časový úsek, ktorý začínal po západe Slnka (spresnenie pozri v ďalšom texte) a skončil východom Slnka. Potom nasledoval *deň* (svetlá časť 24 hodinového dňa). *Deň* je čas, ktorý trval od východu Slnka do začiatku *nocí*. *Noc* a aj *deň* v čase jarnej a jesennej rovnodennosti trvali 12 hodín. V iných dňoch roka to bolo inak – raz bol *deň* kratší (a *noc* dlhšia) a raz bol *deň* dlhší (a *noc* kratšia). Toto rozdelenie na *noc* a *deň* je jednoduché rozdelenie 24-hodinového dňa. Existovalo aj jemnejšie (podrobnejšie) rozdelenie (vysvetlenie v ďalšom texte).

V ďalšom texte budeme rozlišovať slová „deň“ a „deň“. Slovom „deň“ (písané normálnym písmom) budeme rozumieť 24-hodinový deň. Slovom „deň“ (písané *kurzívou*) budeme rozumieť svetlú časť 24-hodinového dňa.

Deň delili na *ráno* a *večer*. Za *ráno*, alebo predpoludnie, sa počítala doba od východu Slnka až po jeho kulmináciu na poludnie (vtedy, keď Slnko bolo najvyššie nad obzorom). Od poludnia do začiatku

noci bol *večer*, alebo aj popoludnie. Pritom ale hovorili o *dvoch večeroch* (o *dvoch večerných časoch*; 2. Mojžišova 12:6). *Prvý večer* (*prvý večerný čas*) nastal (začal) hneď po poludní (začal poludním) a trval do západu Slnka. *Druhý večer* (*druhý večerný čas*) začal západom Slnka a trval až do začiatku *noci* (tu rozumej: do času, kým nebolo vidieť prvú hviezdu – vysvetlenie v ďalšom), t.j. za *druhý večer* sa, podľa dnešného nášho pomenovania, počítal čas trvania *súmraku*.

Druhý večer bol čas (doba), kedy sa *večeralo* (jedol sa pokrm pomenovaný *večera*) a v úzkom slova zmysle sa za *večer* považoval práve tento čas trvania *druhého večera* (*druhého večerného času*; doba *súmraku*). *Druhý večer* (*večer*) patril do *dňa* (bol súčasťou svetlej časti dňa) - *deň* končí *večerom* (*súmrakom*). *Večer* je súčasne aj koniec *dňa* a aj koniec dňa. *Večerom* končí *deň* a súčasne končí aj kalendárny (24-hodinový) deň.

Súmrak (*večer*) je prechodný čas medzi *dňom* a *nocou*. *Súmrak* začína západom Slnka a končí začiatkom *noci*. Pred ránom je *brieždenie* a je to prechodný čas medzi *nocou* a *dňom*. Počas *súmraku*, po západe Slnka, svetlo postupne ubúda až do začiatku *noci* (až nastane úplná tma). Počas *brieždenia* je to naopak.

Pamätajte, že: *Súmrak*, *druhý večer* alebo *večer* (v užšom aj širšom slova zmysle) je súčasťou *dňa* (svetlej časti dňa). *Súmrakom* (*večerom*) končí *deň*. *Brieždenie* je súčasťou *noci* (tmavej časti dňa). *Brieždením* končí *noc*.

Noc v užšom slova zmysle začala vtedy, keď skončil *večer* (*druhý večer* alebo podľa nášho pomenovania *súmrak*) a už začala byť tma. Pritom sa za začiatok *noci* (za začiatok tmy) považoval čas po

západe Slnka, keď sa na oblohe podľa jedných ukázala prvá (jedna) hviezda, alebo podľa iných, keď na oblohe bolo vidieť tri hviezdy. Časový rozdiel medzi oboma úkazmi je malý a môžeme povedať, že oba úkazy prakticky splyývajú.

Keď vyšlo Slnko, podľa hebrejského počítania času bolo 0 hodín *dňa* (a bol to začiatok rána), na poludnie bolo 6 hodín *dňa* a keď Slnko zapadalo, bolo 12 hodín *dňa* (a bol to koniec *dňa* a začiatok *večera*; podrobne pozri podobenstvo o robotníkoch na vinici v Matúšovi 20:1-12) – prísne vzaté, tak tomu bolo v dňoch jarnej a jesennej rovnodennosti.

Pri počítaní času na dni, sa v Izraeli aj časť dňa počítala za celý deň. Tak napríklad prehlásenie „o dva dni“ neznamenovalo, že sa tým nutne myslí doba 2×24 hodín, ale môže to byť časový úsek (interval) zložený napríklad z večera prvého dňa a celého ďalšieho dňa. Podobne „tri dni a tri noci“ je doba, zložená napríklad z večera prvého dňa, celého druhého dňa a z noci tretieho dňa – a počíta sa to za „tri dni a tri noci“.

Udalosť Pesach a ustanovenie jej slávenia

Za čias Jozefovho pôsobenia v službách faraóna, sa Jakob a jeho rodina presťahovala do Egypta kvôli hladu, ktorý vtedy nastal po celej tvári zeme (1. Mojžišova 41:56). Vtedajší faraón im vyhradil časť egyptského územia nazvaného Gózen. Potom, po čase povstal v Egypte nový kráľ, ktorý nepoznal Jozefa (2. Mojžišova 1:8) a Egypťania začali Izraelitov ukrutne utlačovať, Izraeliti sa stali pre Egypťanov prakticky otrokmi (2. Mojžišova 1:8-14). Izraelci volali k Hospodinovi a ich krik prišiel až k nemu (2. Mojžišova 3:7). Hospodin sa rozhodol, že vytrhne svoj ľud z ruky Egypťanov a povedie ho do zeme,

ktorú im zaslúbil (2. Mojžišova 3:8). Úlohou vyvieť synov Izraelových z Egypta poveril Mojžiša (2. Mojžišova 3:10).

Faraón zatvrdilo odmietal prepustiť Izraelitov z otroctva až do poslednej rany, ktorá dopadla na všetko prvorodené v Egypte. Toto je opísané v 2. knihe Mojžišovej v 11. kapitole: „*A Hospodin riekol Mojžišovi: Ešte jednu ranu uvediem na faraóna a na Egypt, a potom vás prepustí odtiaľto. A nie len že vás cele prepustí, ale vás ešte i poženie odtiaľto... A Mojžiš riekol: Takto hovorí Hospodin: Okolo polnoci vyjdem a prejdem stredom Egypta. A zomrie všetko prvorodené v Egyptskej zemi, od prvorodeného faraonovho, ktorý mal sedieť na jeho tróne, až do prvorodeného dievky, ktorá sedí za žernovom, i všetko prvorodené z hoviad. A bude veľký krik po celej zemi Egyptskej, akého ešte nebolo, a akého ani viacej nebude. Ale nikomu zo synov Izraelových ani len pes nevrkne, a tak bude všetkému od človeka až do hoväda, aby ste vedeli, že Hospodin učinil rozdiel medzi Egyptanmi a medzi Izraelom.*“ (2. Mojžišova 11:1+4-7).

Táto rana sa Izraelcov nemala dotknúť. Museli pri tom však dodržať pokyny, ktoré im dal Hospodin skrze Mojžiša a Árona – sú uvedené v 2. knihe Mojžišovej 12 vo veršoch 1-13. Túto udalosť si pripomenieme veršami 1-3 a 6-13: „*A Hospodin riekol Mojžišovi a Áronovi v Egyptskej zemi: Tento mesiac vám bude počiatkom mesiacov; prvým vám bude z mesiacov v roku. Hovorte celej obci Izraelovej a povieťe: Desiateho dňa tohto mesiaca si vezmú každý dobytča, podľa domu svojich otcov, dobytča na dom.*“ a „*A majúť naň pozor budete ho opatrovať až do štrnásteho dňa tohto mesiaca, a zabije ho celé zhromaždenie obce Izraelovej medzi*

oboma časmi večernými. Potom vezmú z jeho krvi a dajú na obe strany podvojiť aj na vrchný prah na domoch, v ktorých ho budú jesť. Jeho mäso budú jesť tej noci pečené na ohni, aj nekvasené chleby; s horkými zelinami ho budú jesť. Nebudete z neho jesť surového ani vareného vo vode, ale iba pečené na ohni, všetko spolu: jeho hlavu s jeho nohami i s jeho vnútornosťami. Ani nezanecháte z neho ničoho do rána; a to, čo by zostalo z neho do rána, spálite ohňom. A takto ho budete jesť: svoje bedrá budete mať prepášané, svoju obuv na svojich nohách a svoju palicu vo svojej ruke, a budete ho jesť v spechu (v náhlivosti; v chvate; naponáhlo); to je pesach Hospodinovo <Pesach Hospodinovo = (ušetrujúce) preskočenie Hospodinovo, čiže slávnosť baránka>, pretože v tú noc pôjdem Egyptskou zemou a pobijem všetko prvorodené v Egyptskej zemi od človeka až do hoväda a na všetkých bohoch egyptských vykonám súdy, ja Hospodin. A tá krv vám bude na znamenie na domoch, v ktorých budete, a keď uvidím krv, preskočím vás, a nebude medzi vami rany zahubiť, keď budem biť prvorodené v Egyptskej zemi.“ Výrazom: „budú ho jesť v noci“ vo verši 8 je povedané, že: „nebudú (nesmú) ho jesť vtedy, keď je Slnko nad obzorom“, čo znamená, že: nesmú ho jesť cez deň 14. abíba v zmysle: nie pred západom Slnka a ani cez deň (po východe Slnka) 15. abíba.

Tak, ako Hospodin povedal Mojžišovi, tak sa aj stalo: „*Potom stalo sa o polnoci, že Hospodin pobil všetko prvorodené v Egyptskej zemi od prvorodeného faraonovho, ktorý mal sedieť na jeho tróne, až do prvorodeného zajatca, ktorý bol v dome jamy, i všetko prvorodené z hoviad. Vtedy vstal faraón v noci, on i všetci jeho služobníci i všetci Egyptania, a povstal*

veľký krik v Egypte, lebo nebolo domu, kde by nebolo bývalo mŕtveho. A zavolal Mojžiša a Árona v noci a riekol: Vstaňte, vyjdite spomedzi môjho ľudu i vy i synovia Izraelovi a id'te, slúžte Hospodinovi, tak ako ste hovorili.“ (2. Mojžišova 12:29-31).

O polnoci 15. abíba Hospodin nechal pobiť anjelom zhubcom všetko prvorodené v Egypte (2. Mojžišova 12:29). Vynechal (preskočil) len domy, ktorých veraje (zárubne) dverí boli potreté krvou baránka (2. Mojžišova 12:13). Po tejto udalosti faraón prepustil izraelský ľud (2. Mojžišova 12:30-32) a Izraelci ešte v ten istý deň vyšli z Egypta (2. Mojžišova 12:51), vyšli z domu svojho otroctva. Vyviedol ich Hospodin svojou mocnou rukou.

Zabitie baránka 14. abíba medzi obooma večernými časmi, jedenie baránka (upečeného na ohni) do rána 15. abíba (2. Mojžišova 12:8), smrť všetkého prvorodeného egyptského o polnoci 15. abíba, vyjdenie Izraelcov z Egypta 15. abíba – to boli udalosti, ktoré sa reálne stali v Egypte.

Udalosť preskočenia izraelských domov, ktorých zárubne dverí boli potreté krvou paschálneho baránka, Izraelci na Hospodinov príkaz ako pripomienkovú (spomienkovú) slávnosť slávlili už najbližší rok po vyjdení z Egypta. Bolo to 14. dňa prvého mesiaca roka (abíba) druhého roku vyjdenia z Egypta. Izraelci sa v tomto čase nachádzajú na púšti Sinaj. Sláviť spomienkovú *Slávnosť pesach*, *Hospodinovo preskočenie* alebo *Slávnosť baránka* (2. Mojžišova 12:48) bolo stanovené na 14. abíba (nisana) a slávila sa tohto dňa pred *večerom* (pred druhým večerným časom) – čítaj 4. Mojžišova 9:1-5 („*Štrnásteho dňa toho mesiaca pred večerom ju budete sláviť, na jej ustanovený čas; podľa*

všetkých jej ustanovení a podľa všetkých jej obradov ju budete sláviť.“ – verš 3).

Bude užitočné, keď sa znova pripomenie, že Písmo hovorí o spomienkovej *Slávnosti pesach* alebo o *Slávnosti baránka*. Začiatok tejto slávnosti bol stanovený na deň 14. nisana pred večerom (pred druhým večerným časom). V tomto čase zabíjali baránka ako obeť Hospodinovi. Potom ho piekli na ohni, jedli ho *večer* (alebo: za *súmraku*) 14. nisana až do rána 15. nisana, kedy ho mali dojesť a nezjedené časti spáliť na ohni (2. Mojžišova 12:8-10). Bola to slávnosť, sviatok, lebo baránky sa prinášali ako obeť Hospodinovi. Krv baránka sa potom pri spomienkovej slávnosti Pesach (Pasche) vylievala na oltár (4. Mojžišova 9:7+13; 5. Mojžišova 16:5).

Pri *Slávnosti pesach* (*baránka*) sa viac opisuje (zdôrazňuje) jej začiatok (obetovanie baránka a moc jeho krvi) a pri *Slávnosti nekvasených chlebov* sa viac zdôrazňuje rýchle vyvedenie (vyslobodenie) Izraelcov z egyptského otroctva, ktoré urobil Hospodin svojou mocnou rukou a čistota života (svätosť), nenakvasenosť (pozri aj 1. Korintským 5:6-7).

Slávnosť nekvasených chlebov

Slávnosť nekvasených chlebov pripadala na dni 15. – 21. abíba (nisana) – začínala v deň, keď Izraelci vyšli z Egypta a tento deň vyjdenia z otroctva, ako aj spôsob vyjdenia (tak narýchlo, že cesto im nestačilo skysnúť) mal byť pripomienkovou slávnosťou po všetkých pokoleniach Izraelových. Pesach a Slávnosť nekvasených chlebov sa podľa nariadenia daného skrze Mojžiša (podľa Mojžišovho zákona) slávlili raz v roku v stanovených dňoch a rok po roku (pozri 2. Mojžišovu 12:17).

Izraelci opúšťali Egypt naponáhlo. Od Egyptanov si vyžiadali klenoty a rúcha a tí ich bohato obdarovali (2. Mojžišova 12:35-36), ale nútili ich, aby sa ponáhľali a rýchlo od nich odišli: „*A Egyptania nútili ľud, aby sa ponáhľali, aby ich čím skôr vyhnali zo zeme, lebo vraveli: Všetci pomrieme.*“ (2. Mojžišova 12:33). Izraelci opúšťali Egypt naponáhlo, a to tak naponáhlo, že im nestačilo vykysnúť cesto na chlieb: „*Vtedy vzal ľud svoje cesto, prv ako by bolo skyslo... A napiekli z cesta, ktoré vyniesli z Egypta, nekvasených koláčov, lebo nebolo skyslo, pretože boli vyhnaní z Egypta a nemohli otáľať, ba ani potraviny na cestu si nepripravili.*“ (2. Mojžišova 12:34+39). Toto bola rovnako udalosť, ktorá sa skutočne stala a Hospodin ako druhú slávnosť určil Slávnosť nekvasených chlebov: Bola to slávnosť, ktorá trvala sedem dní. Začínala 15. nisana a končila 21. nisana večer: „*A budete ostríhať slávnosť nekvasených chlebov, lebo práve v ten istý deň som vyviedol vaše vojská z Egyptskej zeme, a preto budete ostríhať tento deň po svojich pokoleniach večným ustanovením. Prvého mesiaca, štrnásteho dňa toho mesiaca večer budete jesť nekvasené chleby až do dvadsiateho prvého dňa toho istého mesiaca večer.*“ (2. Mojžišova 12:17-18).

Ako sme už napísali, *Slávnosť nekvasených chlebov* sa prelínala so *Slávnosťou baránka (Paschou)*. Izraelci mali zabiť baránka 14. nisana medzi dvoma večernými časmi a mali ho jesť večer a dojesť do rána nasledujúceho dňa, teda do rána 15. nisana, ktorý už bol prvým dňom týždňa nekvasených chlebov. Aj baránka už mali jesť s nekvaseným chlebom (2. Mojžišova 12:18). V tomto verši sa hovorí, kedy Izraelci majú jesť nekvasené chleby (kvasené

sa nesmeli jesť; ale nielen to, ale aj kvas, kvások, musel byť z domov odstránený – 2. Mojžišova 12:19-20). Nekvasené chleby sa jedli 14. nisana večer (keď sa jedol baránok) a potom ďalších sedem dní, teda od 15. do 21. nisana – a týchto sedem dní je vlastná *Slávnosť nekvasených chlebov*.

Nekvasené chleby sa teda v skutočnosti jedli v ôsmich dňoch a na počiatku letopočtu obe tieto slávnosti už splývali do jednej slávnosti (sviatku) pod názvom Pascha: „*A blížil sa sviatok nekvasených chlebov, zvaný Pascha.*“ (Lukáš 22:1). Marek tieto slávnosti/sviatky opisuje ako Veľká noc (v preklade prof. Roháčka) a čas nekvasených chlebov: „*A po dvoch dňoch bola Veľká noc a čas nekvasených chlebov* [v originále: Pascha a čas nekvasených chlebov.“ (Marek 14:1)]. Zdá sa, že nakoľko obe slávnosti nasledovali tesne za sebou, boli chápané ako jedna slávnosť, a to Pascha alebo Slávnosť nekvasených chlebov. Svedčí o tom napríklad Evanjeliom podľa Marka: „*A v prvý deň nekvasených chlebov, keď zabíjavalí baránka...*“ (Marek 14:12 – a baránka zabíjavalí vždy 14. nisana). Podobne je to aj vo veršoch Matúš 26:17 a Lukáš 22:7.

Pesachový baránok

Najdôležitejšie na pesachovom baránkovi bola jeho krv. Ňou mali Izraeliti v Egypte potrieť zárubne dverí svojich domov. Hospodin, ktorý v tú noc šiel Egyptom a hubil všetko prvorodené, keď uvidel krv na zárubni, preskočil tieto dvere a nedal zhubcovi, aby vošiel do takéhoto domu, aby zahubil (2. Mojžišova 12:23) – táto domácnosť bola ušetrená. Slovo *preskočím*, hebrejsky *pesach*, dalo meno celej tejto slávnosti: *Pesach Hospodinovo – Hospodinovo preskočenie*.

V 2. Mojžišovej 12:22 je ešte niečo dôležité, na čo sa často zabúda. V pokynoch je aj nasledovná inštrukcia: „...a vy nikto nevyjdete zo dverí svojho domu až do rána.“ Izraeliti boli v tú noc bezpeční len za dverami, ktoré boli označené krvou baránka. Izraeliti museli veriť a vykonať všetko, čo im Mojžiš od Hospodina oznámil. Pesach – preskočenie – je mocný predobraz evanjelia. Aj my, ak sme prikrýti krvou Ježiša Krista, sme v bezpečí rovnako, ako boli v bezpečí Izraeliti za dverami, ktorých zárubne boli pokryté krvou baránka. Aj my, ak sme prikrýti krvou Baránka, budeme ušetrení od budúceho hnevu, budeme „preskočení“, keď Boh bude spravodlivo trestať všetky hriechy. Aký úžasný predobraz: baránok – Baránok. A aký mocný predobraz toho, že viera vždy ide ruka v ruke s poslušnosťou viery: Izraeliti museli „veriť a vykonať“. Nielen veriť, nielen vykonať, ale i veriť, i vykonať.

V 15. deň mesiaca *abib* sa Izraelci dali na pochod do zasľúbenej krajiny (2. Mojžišova 12:41). Hospodin ich v tento deň, presne po 430 rokoch, vyviedol z pobytu v Egypte. Vyslobodenie z otroctva v Egypte a spod vlády a moci faraóna je predobrazom vyslobodenia z hriechu a jeho moci skrze Baránka. Odišli narychlo: „A napiekli z cesta, ktoré vyniesli z Egypta, nekvasených koláčov, lebo nebolo skyslo, pretože boli vyhnaní z Egypta a nemohli otáľať, ba ani potraviny na cestu si nepripravili.“ (2. Mojžišova 12:39).

Udalosť *pesach* (*paschy*), *preskočenia* v Egypte, je podrobne opísaná v Knihe

Exodus v 12. kapitole. Túto udalosť, ktorá sa odohrala 14. a nasledujúceho 15. dňa mesiaca *nisan* a vyjdenie z Egyptského otroctva dňa 15. *nisana* si neskôr Izraelci mali každoročne pripomínať vo forme slávnosti a to večer 14. dňa mesiaca *nisan* jedením baránka a ďalších sedem dní jedením nekvasených chlebov. Tak sa to zachovávalo a dodržiavalo v Izraeli aj v 1. storočí nášho letopočtu, počas služby Ježiša Krista.

Pamätajme, že to, čo je opísané v 2. Mojžišovej v kapitole 12, je opis skutočnej udalosti, ktorá sa odohrala v Egypte a „paschálne večere (sederove večere)“ v budúcnosti, ktoré Izraelci mali sláviť, sú pripomenutím tejto jednej jedinečnej skutočnej udalosti. Ďalšie „paschy“ sú Hospodinom predpísanou spomienkovou (pripomienkovou) slávnosťou. Spomienková slávnosť paschy v 1. storočí nášho letopočtu nemá ten istý priebeh ako skutočná udalosť *pesachu*, ktorá je podrobne daná v 2. Mojžišovej 12. kapitole, kde čítame napr. v 11. verši: „A takto ho budete jesť: svoje bedrá budete mať prepášané, svoju obuv na svojich nohách a svoju palicu vo svojej ruke, a budete ho jesť v spechu; to je *pesach*.“ Paschálne večere (slávnosť baránka), ako ich máme opísané neskôr (hlavne v Evanjeliách), majú pripomienkový charakter a svoj stanovený priebeh, ktorý sa líši od priebehu skutočnej udalosti jedenia baránka a nekvasených chlebov, ktorú Izraeliti zažili v Egypte večer 14. a v noci a cez deň 15. *nisana*.

Drahoslav Vajda

Hľa Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta!

Ján 1:29

Lebo ved' i náš veľkonočný Baránok je zabitý za nás, Kristus.

1. Korinským 5:7

Ustanovenie Večere Pánovej

Hospodinove slávnosti 2

Ten deň vám bude na pamiatku, a budete ho sláviť ako slávnosť Hospodinovu po svojich pokoleniach; večným ustanovením ho budete sláviť.

2. Mojžišova 12:14

A v prvý deň nekvasených chlebov, keď zabíjali baránka, povedali mu jeho učeníci: Kde chceš, aby sme odíduc pripravovali, aby si jedol baránka?

Marek 14:12

Pán Ježiš Kristus, Boží Syn, prišiel na túto Zem v ľudskom tele, narodil sa zo ženy. Narodil sa pod zákon. Ako na každého Izraelca, aj na neho sa vzťahoval Mojžišov zákon, a teda aj povinnosť sláviť Paschu. V Božom pláne však mal úlohu zákon naplniť a byť prostredníkom novej zmluvy, ktorú sa Boh chystal uzavrieť medzi sebou a domom Izraelovým a Júdovým: „...Hľa, idú dni, hovorí Pán, a uzavriem s domom Izraelovým a s domom Júdovým novú zmluvu“ (Židom 8:8).

Služba Pána Ježiša Krista sa chýli ku koncu. Nachádza sa aj so svojimi učeníkmi v Jeruzaleme v čase Paschy a schyluje sa k jeho ukrižovaniu. Slávnosť Paschy je slávnosť, ktorej slávenie bolo ustanovené na 14. nisana. Preto sa aj učeníci v tento deň (14. nisana) pýtajú Pána, kde majú pripraviť slávnosť, aby jedli baránka (čítaj Marek 14:12). Pán Ježiš dal učeníkom presné pokyny a učeníci pripravovali slávnosť vo vrchnej dvorane domu muža, ktorého prorocky označil Pán Ježiš (Lukáš 22:12). Baránok sa súčasne prinášal aj

ako obeť – baránky sa zbíjali v chráme a ich krv sa vylievala na oltár. Pán slávil Paschu v úzkom kruhu spoločenstva svojich učeníkov večer v ustanovenom čase (hodine) dňa 14. nisana (Matúš 26:12; Marek 14:17; Lukáš 22:14). Bola to posledná Pascha počas jeho služby na tejto Zemi, po nej nasledovalo jeho zajatie a ukrižovanie. Počas tejto paschálnej večere Pán Ježiš Kristus ustanovil Večeru Pánovu: „A keď jedli, vzal Ježiš chlieb, a keď bol dobrorečil, lámal a dával učeníkom a povedal: *Vezmite, jedzte: toto je moje telo. Potom vzal kalich a poďakujúc dal im so slovami: Pite z neho všetci lebo toto je moja tej novej zmluvy krv, ktorá sa vylieva za mnohých na odpustenie hriechov.*“ (Matúš 26:26-28). Podobne je to zapísané aj v Markovi 14:22-24, Lukášovi 22:17-20 a 1. Korintským 11:23-26. Večera Pánova mala a má jeho nasledovníkom trvalo pripomínať dôležité udalosti najbližších hodín a dní – jeho umučenie, ukrižovanie, jeho následné vzkriesenie a druhý príchod: „...to čiňte na moju pamiatku“ (Lukáš 22:19).

Pán Ježiš ustanovil *Večeru Pánovu* ako pamiatku. Z Evanjelií, z Knihy Skutkov a aj z 1. Korinským 11:23-27 vieme, že má pripomínať Pánovu smrť a jeho druhý príchod: „*Lebo koľkokoľvek ráz by ste jedli tento chlieb a pili tento kalich, zvestujete smrť Pánovu, až dokiaľ nepríde.*“ (verš 26).

Po večery odišli na Olivový vrch do Getsemanskej záhrady, v ktorej bol Pán Ježiš Kristus zradený a zajatý. Následne bol pred Veľkou židovskou radou súdený a Pilátom vydaný na ukrižovanie. On sa stal tým Baránkom, ktorý sníma hriechy sveta, ako o ňom prehlásil Ján Krstiteľ (Ján 1:29). Jeho ukrižovanie sa udialo 15. nisana, teda nasledujúceho dňa, o 3. hodine dňa (podľa nášho počítania času to bolo o 9. hodine dopoludnia; Marek 15:25). Paschálne baránky sa zabíjali medzi dvoma večernými časmi. Tak aj Ježiš Kristus, Baránok, zomrel presne medzi dvoma večernými časmi: Na poludnie (o 6. hodine dňa), ako uvádza Písmo v Evanjeliách, nastala v celej krajine tma, ktorá trvala do 9. hodiny dňa (podľa nášho počítania času to bolo o 15. hodine popoludní). O tejto 9. hodine: „*Ježiš zvolal veľkým hlasom a povedal: Otče, do tvojich rúk kladiem svojho ducha! A keď to povedal, vypustil dušu.*“ (Lukáš 23:46).

Veľmi často sa diskutuje o dni, v ktorý bol Ježiš Kristus ukrižovaný. Podľa Písma však niet o tom pochyb. Bolo to 15. nisana a bol to piatok, ktorý bol dňom prípravy pred sobotou. Uvádzajú to evanjelisti: „*A keď už bol večer, pretože bol deň pripravovania, to jest deň pred sobotou*“ (bol piatok, lebo bol *deň pred sobotou*; Marek 15:42); „*A bol deň pripravovania, a nastávala sobota.*“ (bol

piatok, lebo *nastávala sobota*; Lukáš 23:54); „*A Židia, aby nezostali telá na kríži v sobotu... požiadali Piláta, ...aby boli sňatí.*“ (všetci traja ukrižovaní boli v piatok, teda 15. Nisana, a aj ich telá boli z kríža zložené v piatok, *aby telá nezostávali na kríži v sobotu*; Ján 19:31).

Paschálne baránky boli predobrazom Baránka – Ježiša Krista. Slávnosť baránka (starozmluvná pascha) sa slávila raz do roka v deň 14. nisana. Novozmluvnú *Večeru Pánovu* (v ranej cirkvi je nazvaná aj: *lámание chleba, pamiatka*) slávia (prijímajú) veriaci v Ježiša Krista koľkokoľvek ráz sa stretnú. V ranej cirkvi sa tak dialo (praktizovalo) často: „*lámali chlieb po domoch a prijímali pokrm s plesajúcim a úprimným srdcom*“ (Skutky 2:46) a pravidelne, keď sa za týmto účelom veriaci zhromažďovali: „*A v prvý deň týždňa, keď sme sa zišli lámať chlieb...*“ (Skutky 20:7) – teda nielen jedenkrát do roka.

Židovská *Pascha* a *Večera Pánova* majú spoločné pozadie, spolu súvisia, ale nie sú totožné. Paschálny baránok je predobrazom Krista a vykúpenia, ale predobraz už došiel k plnému naplneniu v Ježišovi Kristovi. Tam, kde je plnosť, predobraz stráca opodstatnenie. *Večera Pánova* nie je „kresťanským“ pokračovaním *Paschy*. Keby niekto chcel dodržiavať židovskú *Paschu* (slávenú jedenkrát do roka) podľa Mojžišovho zákona, a pritom by odmietal (neprijímal) *Večeru Pánovu*, ustanovenú Pánom Ježišom, staval by sa pod Mojžišov zákon, bol by pod zlorečenstvom zákona a odcudzený milosti (pozrite Galatským 3:10, 4:9-11, 5:4).

Drahoslav Vajda

Ukrižovanie Ježiša Krista chytrou a lstou

Hospodinove slávnosti 3

Viete, že po dvoch dňoch bude Veľká noc, a Syn človeka sa vydáva ta, aby bol ukrižovaný.

Matúš 26:2

A po dvoch dňoch bola Veľká noc a čas nekvasených chlebov. A najvyšší kňazi a zákonníci hľadali spôsob, ako by ho chytili lstou a zabili.

Marek 14:1

V tejto časti sa budeme venovať hlavne dvom otázkam: *Kedy (v ktorý deň) bol Ježiš Kristus ukrižovaný? Prečo bol ukrižovaný, keď židovský spôsob vykonania rozsudku smrti bol ukameňovanie?*

Najvyšší kňazi ako i farizeji sa už po vzkriesení Lazara rozhodli, že Ježiša zabijú (Ján 11:49-51) a vydali rozkaz, aby im ľudia oznámili, kde je Ježiš, aby ho chytili (Ján 11:57). Najprv sa snažili nachytať Ježiša chytrými otázkami (Matúš 22:15), ale to sa im nepodarilo a „...ani sa ho viacej od toho dňa nikto neopovážal opytovať“ (Matúš 22:46; Lukáš 19:47-48), a pretože nemali nič proti nemu, nemohli ho legálne obžalovať. Šesť dní pred Veľkou nocou prišiel Ježiš do Betánie aj so svojimi učeníkmi (Ján 12:1) a smeroval do Jeruzalema na sviatok (Ján 12:12). Priblížil sa Sviatok nekvasených chlebov, keď zabíjali baránka (Marek 14:12). Prenesme sa do tohto obdobia, a to dva dni pred tento sviatok.

Sú dva dni pred Paschou a Sviatkom nekvasených chlebov, je teda streda. Ježiš vyučuje svojich učeníkov a zástupy: „A cez deň učieval v chráme a na noc chodieval von a nocúval na vrchu, zvanom Olivovom. A všetok ľud prichádzal na úsvite k nemu

do chrámu počúvať ho.“ (Lukáš 21:37-38; Matúš 23:1-25:46). Na záver svojho vyučovania predpovedá svoju smrť a oznamuje dátum a spôsob svojej smrti (Matúš 26:1-2)! Sanhedrin súbežne s týmto a v závere toho istého dňa (v stredu) má poradu, ako sa zbaviť Ježiša. Matúš tieto dve skutočnosti uvádza súčasne, akoby jedným dychom (Matúš 26:1-5):

„A stalo sa, keď dokončil Ježiš všetky tieto reči, že povedal svojim učeníkom: Viete, že po dvoch dňoch bude Veľká noc (Pascha), a Syn človeka sa vydáva ta, aby bol ukrižovaný.

Vtedy sa zišli najvyšší kňazi, zákonníci a starší ľudu do dvorany najvyššieho kňaza, zvaného Kaifáša, a uradili sa, aby lapili Ježiša lstou a zabili, ale hovorili: „Nie na sviatok, aby nepovstala vzbura medzi ľuďom.“

Tak píše aj Marek 14:1-2:

„A po dvoch dňoch bola Veľká noc (Pascha) a čas nekvasených chlebov.

A najvyšší kňazi a zákonníci hľadali spôsob, ako by ho chytili ľstou a zabili. Ale hovorili: „Nie na sviatok, aby snád' nebola vzbura ľudu.“

Ježiš vyučuje, uzdravuje a koná zázraky. Čím ďalej, tým viac ľudí v neho verí a pridávajú sa k nemu, nasledujú ho. Najvyšší kňazi, zákonníci a farizeji sú z toho nespokojní a už sa rozhodli čím skôr sa ho zbaviť.

Texty Matúš 26:1-5 a Marek 14:1-2 odkrývajú, ako dva dni pred sviatkom Paschy najvyšší kňazi, zákonníci a farizeji rozmýšľajú. Majú totižto problém: Nepodarilo sa im prichytiť Ježiša v reči a obžalovať ho – nemohli a nevedeli nič nájsť proti nemu a už je dva dni pred sviatkom. Vedia (pochopili), že ho nemôžu odstrániť legálnym spôsobom a na stretnutí Sanhedrinu večer dva dni pred Paschou im je jasné, že legálny spôsob už neprichádza do úvahy. Vo svojich zákonoch mali totižto zakotvené, že rozsudok smrti sa nemohol vykonať v deň, v ktorom bol vynesení – po vynesení rozsudku smrti podľa židovského zákona bolo nutné počkať jeden deň, a až potom bolo možné trest smrti vykonať – a toto už nestíhali, aj keby ho uväznili v najbližších hodinách. Čas bol proti nim, lebo popravu nechceli uskutočniť počas sviatku, lebo sa báli vzbury ľudu. Preto večer dva dni pred sviatkom už rozmýšľajú, ako chytiť Ježiša a zabiť ho ľstou. Oba spomínané texty to zhodne odhaľujú. Neuvažujú len o chytení Ježiša, ale rovno o jeho smrti – vopred v pláne majú nielen, aby ho chytili, ale aj zabili. Pretože sa im nepodarilo chytiť Ježiša v reči chytrými otázkami, nemajú už čas, a ak má byť Ježiš zabitý, môžu to dosiahnuť už len chytrosťou a ľstou, lebo inak celý proces sa pretiahne aj na sviatky: preto to úzke spojenie medzi „chytrosťou“ a „nie počas sviatku“.

Tieto slová rovnako znamenajú, že v pláne majú zámer zabiť Ježiša nie cez normálny legálny proces, pretože ten by musel prebiehať počas sviatkov, lebo už je streda (dva dni pred sviatkami). Sanhedrin bol už neodvolateľne rozhodnutý zbaviť sa Ježiša, zabiť ho a teraz (v tento stredajší večer) už rozmýšľajú len nad spôsobom Ježišovej smrti. Píše tak aj Lukáš:

„A blížil sa sviatok nekvasených chlebov, zvaný Pascha, to jest Veľká noc. A najvyšší kňazi a zákonníci hľadali spôsob, ako by ho zabili, lebo sa báli ľudu.“ (Lukáš 22:1-2).

Najvyšší kňazi a zákonníci hľadali už len spôsob, ako sa zbaviť Ježiša. O jeho zabití sa už boli uradili vopred (predtým) a bez súdneho procesu. V tomto texte Lukáša sa nespomína *uväznenie* Ježiša, čo by malo byť v prípade legálneho procesu, ale len jeho *zabitie*. Problém mali teda v tom, že sviatky sú už tu, a preto riešenie hľadajú už len v *spôsobe* vykonania popravy. Spôsob mal spočívať v *chytrosti a ľsti*.

Do konania najvyšších kňazov a starších vstúpil Judáš. Judáš sa s nimi už bol skontaktoval v deň, keď Marta pomazala Ježiša nardovou masťou (Ján 12:1+3). To bolo šesť dní pred Paschou a bolo to v sobotu. Podľa J. van Bruggena (pozri citáciu za článkom) Matúš, Marek a Lukáš zhodne uvádzajú, že v stredu večer sa Judáš od učeníkov odpojil a odišiel k najvyšším kňazom, aby im zradil Ježiša (Matúš 26:14-16; Marek 14:10-11; Lukáš 22:3-6). Jednania s Judášom dobre zapadali do plánu Sanhedrinu, ale podstané v ich pláne bolo, že chceli Ježiša zabiť: 1. *chytrosťou a ľstou* a 2. *nie na sviatok*. Tieto dva momenty určovali stratégiu Sanhedrinu. Judáš zradil Pána Ježiša

a nepochybne zohral úlohu pri jeho chytení a zatknutí, ale plán a zámer hlavných kňazov a starších bol postavený na tom, aby Ježiša zabili chytrosťou a lžou.

Ak by najvyšší kňazi a starší boli zajali Ježiša v stredu, boli by ho mohli popraviť vo štvrtok ráno (dopoludnia 14. nisana). Streda je však na konci – aj sa pominula a oni Ježiša nemali zajateho, a tak sa dostali do slepej uličky. Ak by Ježiš bol zajatý vo štvrtok (14. nisana), mohol by byť postavený pred súd najskôr až po sobote, lebo len jedna noc (nie viac) mohla byť medzi vynesením rozsudku a jeho vykonaním. Vykonanie rozsudku neprichádzalo do úvahy 15. nisana, ktorý bol sviatočným dňom a ani v sobotu – preto vôbec nič nemohli urobiť vo štvrtok. Streda, posledný deň v ktorý bolo možné Ježiša podrobiť legálnemu súdному procesu, sa už práve pominula. Mohli síce Ježiša posadiť do väzenia, ale súdny proces by musel čakať niekoľko dní a výkon trestu ešte jeden ďalší deň. Preto sa rozhodli pre zmenu v zaužívanom právnom postupe a prišli s plánom zabiť Ježiša chytrosťou.

Chod piatkových udalostí (15. nisana) odhaľuje, že stratégia bola zmenená zo súdneho procesu vykonaného Sanhedrinom na odsúdenie rímskym prokurátorom. Prokurátor môže urobiť to, čo židovským vodcom vzhľadom na ich zákony a tradíciu nie je dovolené. Zmena v type súdneho procesu mala poskytnúť spôsob, ktorým mal byť Ježiš zabitý. Nemalo to byť *ukameňovaním* (židovský spôsob vykonania rozsudku smrti), ale *ukrižovaním* (rímsky spôsob).

Teraz môžeme rozumiť tomu, o čom, a prečo Matúš hovorí *jedným dychom*: 1. Ježiš predpovedal priblíženie sa ukrižovania a jeho dátum (Matúš

26:1-2) a 2. súčasné plánovanie Sanhedrinu zajať a zabiť Ježiša chytrosťou (Matúš 26:3-5).

Ako ukázali udalosti piatku 15. nisana, ich zámer zabiť Ježiša chytrosťou, a to rukami rímskeho prokurátora a rímskych vojakov, sa im podaril. To, že 15. nisana bol sviatok (bol 1. deň nekvasených chlebov a slávnostné zhromaždenie) už nebolo podstatné, lebo konali Rimania a nie Židia. Boli to Rimania, ktorí vykonali odsúdenie na smrť a ukrižovanie – neboli to Židia (Matúš 27:26).

Ježiš Kristus bol ukrižovaný podľa židovského počítania denného času o 3. hodine *dňa* v piatok 15. nisana (podľa nášho dnešného počítania času o 9. hodine v piatok dopoludnia). Zomrel (*vypustil dušu*) o 9. hodine dňa – podľa nášho počítania času to bolo o 15. hodine (Matúš 27:46+50; Marek 15:34+37).

Do hrobu bol vložený (pochovaný) ešte v piatok *večer* a vstal (bol vzkriesený) v nedeľu ráno. Vstal tak, ako predpovedal: Vstal na tretí deň. V hrobe bol tri dni – podľa židovského počítania sa aj časť dňa počítala za celý deň (preto sa uvádzajú tri dni).

Pán Ježiš Kristus vstal v nedeľu, v prvý deň týždňa po paschálnej sobote. Na tento deň v Izraeli pripadala *Slávnosť prvého snopu* (3. Mojžišova 23:9-14). Táto slávnosť (prvý snop = prvotina) má symbolický význam, ktorý je vysvetlený v 1. Korintským 15. kapitole (pozrite hlavne verš 20): „*No, ale Kristus vstal z mŕtvych, prvotina tých, ktorí zosnuli.*“

Drahoslav Vajda

Poznámka autora: Článok bol spracovaný s prihliadnutím k publikácii „Jakob van Bruggen: Christ on earth: the Gospel narratives as history, Grand Rapids, Mich.: Baker Books, c1998, pp. 242-250.“

Zmluvy v biblickej histórii

Prehľad zmlúv Starého a Nového zákona

Týmto článkom otvárame tému: biblické zmluvy. Tému zmlúv chceme postupne vyskladať (tehličku za tehličkou) tak, aby sme o zmluvách dostali celistvý a podľa možnosti čo najúplnejší obraz. Uvedieme definície, začneme budovať súvislosti. Pridáme aj trošku motivácie k štúdiu tejto témy – je totiž viac ako hodná nášho sústredeného záujmu. Odmena zo štúdia tejto témy je okrem iného aj to, že budeme môcť viac uvidieť, čo „drží“ Boží plán pokope, a ako sa to premietlo aj do štruktúry Biblie ako zbierky kníh, ktoré vznikali postupne v čase, ako Boží plán napredoval.

Úvod:

Všeobecne k téme biblických zmlúv

Skôr, ako sa pustíme do spoznávania konkrétnych detailov a rôznych súvislostí, uvedieme zopár konštatovaní, ktoré by nám mali pomôcť nastaviť sa tak, aby sme mohli mať z celej štúdie úžitok:

Po prvé. Táto téma má svoju náročnosť a vyžaduje to, čo nazveme študijný prístup a trepezlivosť. Zároveň ponúka veľké potešenie a pevný základ pre rast v Božom slove, čiže vyžaduje sa troška iná náročnosť a iný stupeň účasti, než napr. počas bežnej nedeľnej kázne, či pri čítaní ľahšieho verša z Biblie a zamyslenia sa nad ním. Potenciálna odmena je však veľká, lebo môžeme získať veľa potešenia z poznania a veľa rastu v Božom slove a veľa upevnenia v poznaní Božieho plánu.

Po druhé. Je to téma, kde treba stále striedať detaily a zároveň pohľad z veľkej výšky (z nadhľadu). Naša snaha bude pozrieť sa na rôzne detaily, ale tiež opakovane prezentovať pohľad z nadhľadu a zahliadnuť to, čo Písmo učí o tejto téme ako o celku. Budeme striedať detail s celkom.

Po tretie. Je to téma kritická pre pochopenie toho, ako je poskladaný veľký Boží plán a zároveň, ako je poskladané Písmo. Veľký Boží plán je všetko to, čo Boh chce vykonať od stvorenia až po nové nebo a novú zem. Je to všetko to, čo naplánoval od večnosti, a čo sa udialo a deje v histórii až po túto sekundu, v ktorej sme teraz my a to, čo sa ešte Božím riadením udeje až do večnosti. Písmo vo viacerých ohľadoch svojou skladbou odpovedá (či korešponduje) veľkému Božiemu plánu a aj tomu, ako sa tento plán uskutočňuje – budeme môcť vidieť súvislosti a prepojenie medzi veľkým Otcovým plánom a štruktúrou biblického zjavenia.

Po štvrté. Je to dôležitá téma pre pochopenie toho, ako prichádza a nakoniec príde na scénu Božie kráľovstvo – najprv v čiastke a raz i v plnosti. Keď si uvedomíme, že Písmo oznamuje príchod Božieho kráľovstva, že Boží plán od večnosti je mať kráľovstvo, v ktorom Boh sám je tým najvyšším vládcom a má poddaný ľud, tak toto kráľovstvo nejako má prísť najprv v čiastke a potom v pl-

nosti. Uvidíme a ukážeme, ako s týmto súvisia biblické zmluvy.

Po piate. Zároveň je tu aj výstraha, že nepochopenie tejto témy často vedie k mnohým nezdravým a niekedy až k heretickým učeniam. Toto varovanie treba brať veľmi vážne. S Božou pomocou sa teraz pustíme do štúdia a rozvíjania tejto témy. Začneme tým, že najprv povieme, aké druhy zmlúv nachádzame v Písme a potom sformulujeme a predložíme definíciu pojmu *zmluva*.

Všeobecne o zmluvách

Zmluvy v Biblii sa dajú členiť podľa viacerých kritérií. V tomto článku zmluvy rozdelíme do skupín podľa toho, medzi akými stranami boli uzavreté. Výsledkom takéhoto pohľadu je rozdelenie do dvoch skupín:

1. *skupina.* Zmluvy medzi Bohom a človekom alebo medzi Bohom a ľuďmi ako skupinou. U tohto typu zmlúv jedna zmluvná strana je sám všemohúci Boh a druhá zmluvná strana je človek alebo ľudia a živé tvorstvo, nakoľko ono bolo stvorené pre človeka a jeho údel je trvalo spojený s údelom človeka (spomeňme si, ako kľatba vyrieknutá nad prvými ľuďmi v Genezis 3 dopadla na celé tvorstvo – ako živé, tak i neživé).

2. *skupina.* Patria sem zmluvy medzi ľuďmi navzájom – čiže aj ľudia navzájom môžu uzavrieť nejakú zmluvu.

Keby sme prešli celým Písmom, nájdeme v ňom zmluvy aj z jednej, a aj z druhej skupiny. Pre túto sériu článkov nás budú zaujímať zmluvy prvej skupiny, ale ako príklad zmluvy uzavretej medzi ľuďmi uvedieme jednu z knihy Genezis 21:22-34 (prosím čitateľa, aby si príslušné verše prečítal). Táto zmlu-

va nám veľmi pomôže objasniť, ako je biblická zmluva postavená, ako funguje, a čo v sebe obsahuje.

Abrahám, Boží muž, žil v zaslúbennej krajine ako pútnik a v jednom čase pobýval na území popredného vysoko postaveného muža menom Abimelech. Medzi Abrahámom a Abimelechem došlo k sporu o studňu vody, ktorú Abimelechovi sluhovia násilne odňali Abrahámovi (Genezis 21:25).

Spor o studňu vody Abrahám s Abimelechem vyriešili tým, že uzavreli medzi sebou zmluvu. Vstúpili do nejakého paktu, do nejakej dohody, do niečoho, čo zaviazalo jedného voči druhému – a práve to je v Biblii zmluva. Text nám dáva aj ďalšie cenné detaily. Táto zmluva má isté znamenie, ktorým je sedem oviec (verš 30) a je spojená s prísahou. Preto nazvali to miesto Béršeba, lebo tam prisahali obidvaja (verš 31) – a predsa zmluva je niečo iné ako prísaha. Je to niečo, čo prísahu presahuje, čo vytvára isté nezrušiteľné puto alebo nezrušiteľný záväzok. Uzavretím zmluvy vzniká nezrušiteľný typ vzťahu medzi zmluvnými stranami. Už predtým mali nejaký vzťah – ich vzťah nevznikol až touto zmluvou, ale zmluva ho formalizuje a dáva mu nezrušiteľnú podobu. Dokonca už pred tým jednu situáciu riešili istým slávnostným vyhlásením zo strany Abimelecha (pozri Genezis kapitolu 20, verše 15 a 16), ale predsa v tomto novom spore o studňu vody sa spor rozhodli riešiť zmluvou, a to preto, že v Biblii, v Božom slove, v Božom zjavení, v tom, ako Boh riadil históriu, zmluvy predstavujú najvyšší stupeň záväzku. Predstavujú najväčšiu formu vzťahu, do akého, či Boh s človekom, ale-

bo ľudia navzájom, môžu vstúpiť a mať jeden voči druhému nejaký záväzok – to znamená niečo, čo nezrušiteľne platí a už sa z toho nedá vystúpiť, nedá sa to zmeniť, nedá sa to nejako zradiť, lebo je to ten najväčší hriech a zrada, ak by niekto uzavretú zmluvu obišiel, porušil či nedodrжал. Teda pre túto chvíľu v našom uvažovaní o zmluve sme sa dostali k tomu, že vzťah medzi zúčastnenými stranami už existuje, ale v nejakej chvíli je povýšený do vyššej polohy a formalizovaný do nezrušiteľne záväznej podoby – uzavrela sa zmluva.

Takto môžeme predložiť *jednoduchú definíciu zmluvy*: Zmluva v Biblii vzniká v situácii, kedy vzťah dvoch strán, ktorý už existuje, je v nejakej chvíli povýšený do vyššej polohy a formalizovaný do nezrušiteľne záväznej podoby. Hovoríme, že došlo k uzavretiu zmluvy. Uzavretie zmluvy, či jej ďalšiu existenciu, zvyčajne sprevádza ustanovenie nejakého znamenia, ktoré má zmluvným stranám pripomínať, že zmluva platí a treba sa podľa nej riadiť.

Zmluvy uzavreté medzi ľuďmi navzájom, podobné tejto medzi Abrahámom a Abilemechom, sa v Biblii vyskytujú viackrát (inú môžeme vidieť napr. v Jozuovi 9), ale to, čo nás bude v tejto sérii najviac zaujímať – ako sme už napísali vyššie – budú zmluvy uzavreté medzi Bohom a človekom (prípadne človekom vrátane tvorstva).

Prvýkrát sa slovo *zmluva* objavuje v Genezis 6:18 v súvislosti s Noachovou potopou. Tam čítame: „*A postavím svoju zmluvu s tebou, a vojdeš do korábu ty i tvoji synovia i tvoja žena i ženy tvojich synov s tebou.*“ Boh hovorí k Noachovi a jeho rodine v čase, kedy starý svet

dozrel k súdu – katastrofické vody zaplavia celú planétu, všetko živé zahynie, dokonca i samotná planéta bude pod spravodlivým Božím hnevom, lebo keď zhreší človek, dôsledky padajú na všetko, nad čím bol človek pôvodne ustanovený ako správca. Uprostred zjaveného súdu sa ale zároveň zjavuje aj Božia milosť. Na záchranu je vybratých osem duší Noachovej rodiny a všetky suchozemské a lietajúce zvieratá. Ako sa ale táto záchrana uskutoční? Nuž tak, že Boh s Noachom uzatvára zmluvu – teda konkrétny nezrušiteľný záväzok. V tomto strategickom verši 6:18 je použité hebrejské slovo *brit*, ktoré v slovenských prekladoch prekladáme slovom *zmluva*. Píše sa tu, že: *postavím zmluvu*. *Postaviť zmluvu* v princípe znamená uviesť ju do platnosti.

V Genezis 15:17-18 vidíme zase inú zmluvu, zmluvu uzavretú medzi večným Bohom a medzi mužom Abrahámom, ktorý verí Božiemu sľubu. Abrahámovi je potvrdené, definitívne zapečatené, sformalizované a povýšené do tej najvyššej možnej úrovne, že sa Božie sľuby vyplnia, že bude mať zem, krajinu, bude mať dedičstvo, bude mať potomstvo a dokonca, že z neho neskôr povstanú králi. Tento sľub sa ďalej rozvíja, ale v Genezis 15 je opísané vlastné uzavretie zmluvy (verše 9 až 18). Opäť: Vzťah medzi Bohom a Abrahámom už existoval, ale teraz je povýšený do vyššej polohy a stvrdený do istej nezrušiteľne záväznej podoby, ktorá už navždy ostáva a trvá.

Ďalej teraz rozvíjajme definíciu a chápanie biblickej *zmluvy*. Grécke slovo pre zmluvu je *diathéké*; opakovane sa vyskytuje v spisoch Nového zákona.

Urobili sme prvotný prieskum výrazu *zmluva* v Písmach a predložili sme jej základnú definíciu. Teraz je vhodný čas uviesť, k akým záverom priviedlo štúdium Písma rôznych biblistov. Zvlášť jedného nemôžeme prehliadnuť – z jeho knihy som veľa načerpal pri poznávaní tejto témy a príprave týchto článkov. Je to Craig. A. Blaising, ktorý v spoluautorstve s Darrellom L. Bockom v knihe „Progressive dispensationalism“ na str. 129 o zmluve uvádza nasledovné: „Slovo zmluva sa prvýkrát objavuje v knihe Genezis, kde je použité na opis sformalizovania Božích zaslúbení požehnaní. Zoči-voči istej a desivej búrke Božieho súdu, počujeme tieto slová: ‚Ale Noach našiel milosť v očiach Hospodinových.‘ (Genezis 6:8). A v Genezis 6:18 Pán formálne vyjadri *zmluvu* s Noachom,

keď zaslúbi, že zachová jeho život a tiež i život každého druhu zvierat, ktoré nastúpia do archy.“

Než pôjdeme ďalej, vychutnajme si trochu tento moment Božej milosti tak, ako ho zachytáva Genezis 6:8, kde čítame „Noach našiel milosť“ – práve takto, a nie inak, sa začína opis všetkých tých udalostí s Noachom, korábom, potopou a záchranou. Celá zem je nehodná, všetci sú hriešnici, ani Noach nie je lepší ako zvyšok ľudstva. Boh sa zmiloval nad Noachom. V Genezis 6:18 potom čítame, ako Boh formálne vyjadri zmluvu s Noachom, keď mu zaslúbi, že zachová jeho život a tiež i život každého druhu zvierat, ktoré vstúpia do archy.

Craig Blaising ďalej uvádza: „Potom je slovo *zmluva* opäť použité v Genezis 9:9-17, kde sa odkazuje na Boží sľub,

že život na zemi už nikdy viac nebude zničený potopou.“ Opäť si všimnime, ako to dobre korešponduje s tým, čo sme videli u Abraháma, keď sme pojem *zmluvy* začali spoznávať a definovať. Vzťah už existuje, Pán Boh už má vzťah s Noachom – dal mu milosť, zavolať ho k sebe, dal mu zjavenie, sľub, že cez neho bude zachránený on, jeho rodina, živočíšna ríša. To celé s tým, že má stavať koráb. Tento vzťah nadobudne formálnu podobu cez uzavretie zmluvy (biblicky doslova *postavenie* zmluvy) a stáva sa sformalizovaný, stvrdený, definitívny a je daný do tej najvyššej roviny.

Takže aj pri Noachovi sa centrálna myšlienka opakuje a vždy si ju aj v ďalšom pripomínajme: Zvyčajne vzťah už existuje, ale je povýšený do najvyššej roviny a trvalo sformalizovaný ako nezrušiteľný v uzavretí zmluvy.

Hľadáme definíciu pojmu *zmluva*. Predchádzajúcu analýzu a pohľad na viaceré pasáže teraz privedme k sumarizačnej definícii pojmu *zmluva*. Definícia, ktorá by mala všetko podstatné zhrnúť, je nasledovná: V Písmach pojem *zmluva* označuje pevné a záväzné vymedzenie vzťahov medzi Bohom a človekom, resp. tvorstvom (teda niektoré zmluvy sa týkajú aj tvorstva), kedy Boh zvyčajne oznamuje, čo vykoná voči človeku a tvorstvu alebo ustanovuje nejaké požiadavky na človeka. Božie zmluvy definujú a formalizujú to, v akom režime bude existovať vzťah Stvoriteľa a tvorstva na čele s človekom. Zvyčajne už nejaký vzťah medzi zmluvnými stranami existuje, ale zmluva ho povyšuje a formalizuje do nezrušiteľnej podoby.

Vyššie uvedené, som presvedčený, vystihuje hlavné prvky zmlúv uvedených v Biblii.

V ďalšom sa pozrieme na konkrétne biblické zmluvy. Keď celý čas v ďalšom hovoríme o zmluvách, tak opäť pripomíname, že za predmet nášho záujmu sme si zobrali zmluvy uzavreté medzi Bohom a človekom.

Prehľad biblických zmlúv

Koľko biblických zmlúv medzi Bohom a človekom je uvedených v Písme? Je ich spolu šesť. Konkrétne sú to tieto:

1. *Adamova zmluva* alebo *Zmluva s Adamom*. Niekedy ju voláme aj *Zmluva stvorenia*.
2. *Noachova (Noeho) zmluva* alebo *Zmluva s Noachom*.
3. *Abrahámova zmluva* alebo *Zmluva s Abrahámom*.
4. *Mojžišova zmluva* alebo *Zmluva s Mojžišom*.
5. *Dávidova zmluva* alebo *Zmluva s Dávidom*.
6. *Nová zmluva*.

Teraz si prejdime aspoň niektoré z nich a pozrime sa na ne konkrétnejšie. Keď už máme definíciu, máme zoznam, tak je na mieste uskutočniť popis aspoň niektorých zmlúv, teda čo ktorá obsahuje a čo konkrétna zmluva priniesla.

Zmluva s Noachom

Táto zmluva zabezpečuje, že Božie rozhodnutie požehnať ľudí nebude anulované kvôli ich hriechu. Potopa končí, ľudia idú opäť osídliť zem a vyšli spolu so zvieratami z korábu. V Genezis 9:1 čítame slová požehnaní pre Noacha a jeho synov: „*A Boh požehnal Noacha a jeho synov a riekol im: Plodte sa a množte*

te sa a naplňte zem.“ Noachova zmluva je úzko spojená s požehnaním. Toto „plodte sa a množte sa a naplňte zem“ nám pripomína adamovské požehnanie z 1. kapitoly Genezis (dá sa povedať, že Noachova zmluva nadväzuje na Zmluvu stvorenia, ku ktorej sa ešte dostaneme).

Noachova zmluva zabezpečuje, že hoci je na svete hriech, ľudia sa i tak rozmnožia a zaplnia zem a toto požehnanie a zaslúbenie nebude anulované. Hriech tu bude aj ďalej. Písmo nikdy nehovorí, že po potope hriech zmizne z planéty Zem. Vieme, že dodnes tu hriech vládne aj so smrťou a predsa Boží sľub Noachovi hovorí, že nebude anulované požehnanie, aby sa ľudia množili a zaplnili zem.

Tieto sľuby sú v Genezis 9 rozvinuté a opísané. Zmluva garantuje, že skrze Noacha a jeho troch synov s ich manželkami je zabezpečené pokračovanie ľudstva (verše 9 a 19). Napriek tomu, že ľudia si nezaslúžia život, nezaslúžia si túto planétu, Božiu dobrotu, Božie požehnanie a Božiu trpezlivosť, táto zmluva znova dáva ľudstvu ďalšiu etapu. Zmluva garantuje ich záchranu a opätovné rozmnoženie a to vidíme aj v 6. kapitole v etape, než príde potopa a potom aj v 9. kapitole, keď je už po potope.

Zmluva s Noachom ďalej garantuje záchranu suchozemských zvierat, lietajúcich tvorov a aj ich následné rozmnoženie. Bol by to nepredstaviteľne smutný svet, keby do tohto sveta po potope prišli len ľudia a nebolo by tu už ani vtáčika, ani letáčika, ale po tejto planéte by sme chodili len my ľudia. Zmluva zaručuje, že na tejto planéte budú opäť zvieratá, ktoré vyjdú z archy a osídli ju – máme ich tu dodnes.

Noachova zmluva niečo garantuje, niečo zabezpečuje a cez Božiu zmluvu je táto garancia formálne vyjadrená. Zmluva garantuje, že svet už nikdy viac nebude zatopený vodou (Genezis 9:15). To neznamená, že Boh nemôže a už nikdy nebude súdiť tento svet nejakou inou formou, ale znamená to, že ho nebude viacej súdiť vodou. Aj toto ako súčasť zmluvných ustanovení v Zmluve s Noachom odznieva. Je to súčasť sľubov, ktoré Boh prehlasuje voči ľudstvu a tvorstvu, a teda zaslubuje, že potopa nebude viacej udalosť, ktorá príde znova na túto Zem. Áno, je tu ďalej hriech, ale Boh má svoj plán s históriou, a tak vďaka tejto zmluve bude i napriek hriechu pokračovať existencia ľudstva. Toto je stručný opis *Noachovej zmluvy*, ktorú nachádzame v kapitolách Genezis 6, 7, 8 a 9. Postúpme ďalej.

Zmluva s Abrahámom

V Biblii je o niekoľko kapitol neskôr po Noachovej zmluve opísaná Zmluva s Abrahámom. Keď ju chceme celú poskladať tak, ako sme poskladali Noachovu, tak Abrahámovu zmluvu v podstate nachádzame od Genezis 12. kapitoly až po Genezis 25. kapitolu. Všetky tie výpovede, sľuby a Božie slovo, ktoré prichádza k Abrahámovi, to všetko patrí k Zmluve s Abrahámom.

Takže prejdime zoznam požehnaní, ktoré sú predmetom (obsahom) Abrahámovej zmluvy:

Po prvé. Boh požehná Abraháma, to je v Genezis 12 pekne vidieť: „*A učiním ťa veľkým národom a požehnám ťa a zvelebím tvoje meno, a budeš požehnaním.*“ (Genezis 12:2). Boh učiní Abrahámove meno veľkým. Boh dá jemu

a jeho potomkom Kanaánsku zem, to je územie pri Stredozemnom mori, ktoré dodnes poznáme ako Izrael, či už ten staroveký alebo dnešný moderný štát Izrael. Potomstvom Abraháma nebude len niekoľko vnúčať a niekoľko pravnúčať, ale je napísané, že sa nebude dať spočítať. Abrahámove potomstvo bude tvoriť veľký národ a to ani nehovoríme o jeho duchovnom potomstve. Písmo totiž bude neskôr hovoriť aj o duchovnom Abrahámovom potomstve. Každý, kto verí v Pána Ježiša, je ako keby duchovné dieťa Abraháma, lebo má takú istú vieru, akú mal Abrahám, vieru v Božie sľuby, a preto sa aj jeho týkajú tieto Abrahámove požehnania. Táto zmluva bude potvrdená i s Abrahámovými potomkami. Neskôr, keď sa narodí Izák a jemu Jakob, Boh aj im abrahámove zmluvné zaslúbenia zopakuje a potvrdí, že sa týkajú aj ich, a že ďalej platia aj pre nich. Boh bude Bohom Abrahámovi a jeho potomstvu a oni budú jeho ľudom. Súčasť tých obrovských sľubov je, že on im bude osobným Bohom, budú ho môcť spoznať a budú sa môcť nazývať jeho ľudom.

Po druhej. Nielenže Abrahám bude požehnaný, čo je mocné už samo o sebe, že Boh ide niekoho požehnať v hriešnom svete, kde si to nikto nezaslúži, ale má to aj ďalší stupeň: Cez Abraháma bude sprostredkované Božie požehnanie k ďalším ľuďom a dokonca je povedané, že ku všetkým národom: „...a budú požehnané v tebe všetky čelade zeme.“ (Genezis 12:3). Čiže toto požehnanie nekončí u Abraháma. Zaslúbenie požehnania všetkých národov skrze Abraháma sa opakuje v Genezise kapitolách 18 a 22.

Po tretej. Požehnanie Abraháma má aj druhú stranu mince. Abrahám nielen sprostredkuje požehnanie, ale sprostredkuje aj Božiu kľatbu. Skrze neho budú ľudia nielen požehnaní, ale cez neho sa aj v niektorých aspektoch zrealizuje kľatba, ktorá patrí hriešnikom, a ktorú si bez Božej milosti všetci zaslúžime: „...a tých, ktorí ti zlorečia, preklajem“ (Genezis 12:3).

Všimnime si, že Abrahámove zmluvy zaslubuje, že Abrahám bude požehnaný – pritom Noachova zmluva tiež oznámila požehnanie a rovnako i Zmluva stvorenia. Vedie nás to k úvahe, že medzi týmito tromi zmluvami bude nejaká súvislosť, že tieto zmluvy nie sú úplne odtrhnuté jedna od druhej. Zmlúv je šesť. Všetky zmluvy sú samostatné, každá má v sebe niečo špecifické, ale nie sú to zmluvy odtrhnuté od seba. Zmluvy sú prepojené, majú nejakú súvislosť, len sa treba vždy pýtať, akú presne.

Napríklad jednu súvislosť sme už objavili – požehnanie je centrálny prvok Noachovej zmluvy a je to dôležitý a centrálny prvok Abrahámovej zmluvy. Ako keby Abrahámove zmluvy nadviazala na Noachovu (tá zase nadviazala na Zmluvu stvorenia) a rozvinula ďalej do novej podoby, čo to je byť požehnaný od Boha a ďalej s tým pracovala. Možno, že Mojžišova zmluva ďalej zoberie Abrahámove požehnanie a bude s ním pracovať, možno že Dávidova zmluva, atď. Nejdeme teraz predbiehať, ale chcem, aby sme si otvorili myseľ a videli, aké možné súvislosti medzi zmluvami môžu existovať.

Pozrime sa na ďalšiu zmluvu. Podľa poradia je to Mojžišova zmluva. (Zmluvu stvorenia na chvíľu ešte odložíme.

Musíme si pre ňu pripraviť pôdu a až potom k nej pristúpiť.)

Aká bola Zmluva s Mojžišom a čo priniesla?

Po prvé. Táto zmluva má prostredníka – je uzavretá prostredníctvom Mojžiša pri hore Sinaj. Hovoria o tom texty z Exodus a Deuteronomia. Mojžiš bol Žid, Izraelita, ktorý žil zhruba 1400 rokov pr. Kristom. Izraelský národ vyšiel z Egypta a putovali do zaslúbenej krajiny. Zdržiavali sa na púšti štyridsať rokov a tam došlo k tomu, že bola s nimi uzavretá ďalšia zmluva z Božieho programu.

Beží Boží program a jeho súčasťou sú zmluvy a v istom čase prichádza na rad Mojžišova zmluva. Mojžiš je jej prostredníkom. Abraháma nemôžeme označiť ako prostredníka Abrahámovej zmluvy, lebo to bolo tak, že Boh dal Abrahámovi sľuby a tie sľuby sa týkajú jeho, ďalších z jeho potomstva a nakoniec aj celých národov a rovnako i množstva skutočností. Pri Noachovej zmluve to bol jeden muž, Noach, a predsa Noachova zmluva má dopad na celý svet. Mojžiš je muž, cez ktorého sa zmluva uzavrie, ale Mojžiš na rozdiel od predchádzajúcich zmlúv vystupuje výrazným spôsobom ako prostredník medzi izraelským národom a Bohom.

Po druhé. Je to iná zmluva, ako zmluva uzavretá s Abrahámom a patriarchami, preto musíme mať pre ňu samostatný názov: napr. *Mojžišova zmluva* alebo *Sinajská zmluva* (Deuteronomium 5:2-5). Táto zmluva bola následne potvrdená a rozšírená zhruba o štyridsať rokov neskôr na Moábskej planine (Deuteronomium 29). Môžeme tiež povedať,

že Mojžišova zmluva bola na Moábských pláňach rozšírená akoby o dodatok, čiže zmluva môže mať dodatok. Zmluva platí, ale dá sa spísať dodatok, ten dodatok ju nejako rozšíri, ale nemení nič na základnej povahe a obsahu zmluvy. Takže na Moábsku planinu by sme sa mali pozerat' ako na potvrdenie a rozšírenie Mojžišovej zmluvy, čiže už môžeme hovoriť o Mojžišovsko-moábskej alebo Sinajsko-moábskej zmluve, ale tá moábska zmluva nie je v podstate iná ako Mojžišova. Toto, verím, je to, k čomu vedie príslušný biblický text, a preto si trúfam predložiť tento záver.

Po tretie. Mojžišova zmluva priniesla éru *levitského kňazstva*. S Mojžišovou zmluvou prichádza kňazstvo, t.j. zvláštna skupina kňazov v Izraeli, ktorí jediní budú môcť slúžiť v chráme, prinášať obete, vykonávať mnohé bohoslužobné úkony. Zároveň s kňazstvom prichádza rozsiahly a podrobne rozpísaný zoznam darov a obetí. Mojžišove dlhé zoznamy, podrobné opisy, ako súčasť zmluvy, hovoria, ako sa bude zmierovať hriech, ako postupovať, keď sa stane nepravosť, prestúpenie, kedy treba priniesť takú a takú obeť. To všetko nastupuje na scénu s touto Mojžišovskou zmluvou.

Po štvrté. Mojžišova zmluva priniesla so sebou éru svätostánku a truhly zmluvy. Až do tejto éry, keď to tak povieme, nebolo (okrem edenskej záhrady tú krátku dobu, kým neprišiel hriech a ľudia neboli vyhnaní z raja) na planéte Zem miesto (lokality), o ktorom by sa povedalo, že keď tam pôjdeš, tam sa s Bohom stretneš zvláštnym spôsobom. Teraz zrazu je na svete toto miesto, existuje istý objekt, ktorý sa volá svätostánok alebo svätyňa.

Keď sa Jeruzalem za éry kráľa Dávida stane hlavným mestom Izraela, tak potom po jeho smrti jeho syn Šalamún postaví chrám, ktorý voláme jeruzalemský alebo Šalamúnov chrám. Šalamúnov chrám je potom (oveľa neskôr po Mojžišovi) to zvláštne miesto, o ktorom sa vie, že to je jediné miesto na celej planéte, kde sa nachádza zvláštna Božia prítomnosť. Čiže aj túto novú skutočnosť prinesie éra Mojžišovej zmluvy. Začne svätostánkom a ďalej prináša so sebou rozsiahly *zoznam prikázaní*, ktoré sa stali známe ako *Mojžišov zákon*. Vieme, koľko prikázaní je spolu podľa rabínskeho počítania v Mojžišovom zákone? Rabíni – to sú neskorší židovskí učitelia z doby krátko pred Pánom Ježišom a následne až do dnes – uvádzajú, že v *Mojžišovom zákone je 613 prikázaní*.

V Leviticus 26 a Deuteronomium 28 sú zoznamy, ktoré majú dve časti. V prvej časti je zoznam požehnaní a v druhej časti je zoznam zlorečerstiev alebo prekliatí. Vieme, ktorý zoznam je dlhší? Je to zoznam zlorečerstiev. Zlorečerstvá či kliatby, upozorňujú na vážnosť Božieho zákona.

V Mojžišovej zmluve je dôležitá položka, ktorá obsahuje ustanovenia o spôsobe života Izraelitov v zaslúbennej zemi. Keďže táto zmluva priamo predchádza vstupu do zaslúbennej krajiny, obsahuje značný počet prikázaní a ustanovení, ako na tomto území žiť, ako tam fungovať, ako s tou krajinou zaobchádzať – čo robiť a čo nie.

Mojžišova zmluva nadväzuje na témy skorších zmlúv a ďalej ich rozvíja. Pozor! Teraz už musíme rozmýšľať spôsobom, že zmluvy majú súvislosť v zmysle,

ako keby rozvíjali nejaké centrálné témy: požehnanie, rozmnoženie, krajina, veľký národ a veľký sľub, že Boh bude Bohom tých, na ktorých sa zmluva vzťahuje.

Čo prepája Mojžišovu zmluvu s Abrahámovou? Už sme spomenuli prepojenie medzi Noachovou a Abrahámovou zmluvou a teraz je namieste pýtať sa na to isté s ohľadom na Mojžišovu zmluvu. To prepojenie je i tentoraz cez prvok, ktorý sa vyskytuje v jednej aj v druhej zmluve. V jednej aj v druhej je požehnanie i zlorečerstvo. Všimnime si, ako téma požehnaní ide krížom cez všetky zmluvy. Aspoň zatiaľ by požehnanie (tento prvok) prepájalo všetky doteraz preberané zmluvy (zatiaľ sme preberali tri zmluvy a jednu sme naznačili).

Zmluva stvorenia

Teraz je na mieste pozrieť sa na Zmluvu stvorenia, ktorú sme uviedli ako prvú v zozname zmlúv, a ktorej sme sa už zopár krát dotkli. Ideme sa na ňu pozrieť až teraz, pretože sme si chceli pripraviť pôdu a priestor, ako k nej pristúpiť, lebo prvotná otázka je, či v Genezis 1 až 3 je vôbec prítomná zmluva medzi Bohom a človekom.

Postavme teraz inú otázku: Je v Genezis kapitolách 1 až 3 prítomné slovo *zmluva*? Slovo *zmluva* tam nie je. Toto slovo nemáme v prekladoch, lebo sa nenachádza ani v pôvodine, ale týmto samým o sebe sa ešte nedá uzavrieť, či tam je, alebo nie je zmluva ako taká. Môžeme povedať, že slovo *zmluva* tam nie je, ale aj tak tvrdíme, že tam je zmluva medzi Bohom a človekom. Tvrdíme to hneď pre niekoľko dôvodov rozpísaných nižšie:

Po prvú. Sú tam slová požehnaní typické pre zmluvu: „*A Boh ich požehnal a Boh im riekol:...*“ (Genezis 1:28). Toto sa vyložene opakuje pri Noachovej zmluve, je to ďalej rozvinuté pri Abrahámovej zmluve (požehnám ťa a budeš požehnaný) a na tieto požehnaní nadväzuje i Mojžišova zmluva. Témou požehnaní sú zmluvy silne prepojené.

Po druhé. Nachádza sa tu prvok skúšky. To ďalej rozpracujeme v 2. časti série, keď sa budeme pýtať, kedy má zmluva charakter zmluvy skutkov alebo princípu skutkov. Prvok skúšky alebo princípu skutkov je v tejto Zmluve stvorenia od začiatku a veľmi sa podobá na prvok skúšky v Mojžišovej zmluve. V ďalšej časti ukážeme, ako tesne je prepojená adamovská skúška s tým, aké skúšky priniesla Mojžišova zmluva a to, že medzi oboma je silná korešpondencia. Tu sú verše, ktoré to ukazujú:

„*A Hospodin Boh prikázal človekovi a riekol: Z ktoréhokol'vek stromu rajskeho budeš slobodne jest', ale zo stromu vedenia dobrého a zlého nebudeš jest', lebo toho dňa, ktorého by si jedol z neho, istotne zomrieš.*“ (Genezis 2:16-17);

„*Hľadže, dnes som ti predložil život a dobré, smrť a zlé prikazujúc ti dnes, aby si miloval Hospodina... a aby si ostríhal jeho prikázania... a aby ťa požehnal Hospodin, tvoj Boh... No, ak sa odvráti tvoje srdce a nebudeš poslúchať, ale sa dáš zviesť a budeš sa klaňať iným bohom a budeš im slúžiť... istotne zahyniete; nebudete dlho žiť na zemi, do ktorej ideš cez Jordán...*“ (Deuteronomium 30:15-18).

Teda čo povedal Boh Adamovi? Je to tvoje, je to tu pre vás, zaplňte zem, len tú jednu vec nesmiete urobiť a v Genezis 2:17 sú oznámené tresty za túto nepo-

slušnosť. Čo nesmeli urobiť? Jest' ovocie zo stromu poznania dobrého a zlého. V Genezis 3 potom už čítame o zlorečenských či kliatbach: smrť, zlorečená zem pre teba, zlorečený had a budú zlorečené ostatné zvieratá. Prídu strašné zlorečenskosti, ktoré sú spojené so smrťou, ktorá im bola oznámená. Ľudia sa stávajú smrteľní, čaká ich zomieranie, fyzická (telesná) smrť a nakoniec večná smrť. Tak, ako aj Mojžišova zmluva má tresty za neposlušnosť, tak aj na začiatku pri stvorení sú Adamovi oznámené tresty za neposlušnosť – a táto skutočnosť silne poukazuje na to, že v Genezis 1 až 3 je prítomná zmluva.

Po tretie. Prítomnosť kľúčovej postavy zmluvnej hlavy. Nová zmluva má kľúčovú postavu (to uvidíme neskôr), ktorou je Pán Ježiš, ktorý je prostredník Novej zmluvy, na ktorom sa všetko láme, stojí a padá. Písmo ho tiež volá: posledný Adam (1. Korinským 15:45). Prečo posledný Adam? Lebo chce ukázať na prepojenie medzi prvým Adamom z rajskej záhrady edenskej, ktorý mal Evu za manželku s posledným Adamom, Pánom Ježišom, ktorý má, keď to tak povieme, za manželku Cirkev, všetkých spasených ľudí všetkých čias, ktorí veria v jeho zástupnú obeť a jeho vykupiteľské dielo. Ale keď Pán Ježiš je zmluvnou hlavou Novej zmluvy, akaj zmluvy je Adam zmluvnou hlavou? Tvrdím, že toto dáva ďalší silný dôvod k tomu, aby sme v Genezis 1 až 2 videli, že je ustanovená zmluva medzi Bohom a človekom a najlepšie je volať ju *Zmluva stvorenia*.

Už tieto dôvody sú silné, pádne a zásadné preto, aby sme hovorili o *Zmluve stvorenia*, ale ich ešte posilníme nasledovným argumentom. Slovo

zmluva síce v Genezis 1-3 nemáme, ale aj o manželstve, o ktorom sa píše v Genezis 1-3 medzi Adamom a Evou, rovnako platí, že nie je opísané cez slovo *zmluva* a predsa z iných častí Písma vieme, že manželstvo je *zmluva*. Konkrétne manželstvo je slovom *zmluva* označené až v Malachiášovi 2:14, kde čítame „A hovoríte: Pre akú príčinu? Pre takú, že Hospodin je svedkom medzi tebou a medzi ženou tvojej mladosti, voči ktorej si sa ty dopustil nevery, kým je ona tvojou družkou a ženou tvojej *zmluvy*.“ To, že v Genezis 1-3 nie je slovo *zmluva* nie je rozhodujúci argument pre to, či sa v týchto troch kapitolách *zmluva* ako vzťahová realita nachádza alebo nie. Prečo? Lebo situácia s manželstvom nás niečo učí. Manželstvo medzi Adamom a Evou je dané už pred hriechom a je to *zmluvný* zväzok a Písmo ho takto aj neskôr v Malachiášovi 2:14 nazýva.

Pán Boh sa veľmi hnevá na Izraelitov cez proroka Malachiáša a hnevá sa preto, že sa rozvádajú, opúšťajú svoje manželky, sú im neverní a idú si za inými ženami. Karhá ich cez Malachiáša a pokarhanie je: To nemôžete robiť, lebo to je nevera a strašne hrešíte, pretože len o manželke platí, že je to žena *tvojej zmluvy*. Keď si raz vstúpil s nejakou ženou do manželstva, v tom *zmluvnom* vzťahu zostávajú až dovtedy, kým jeden z vás (jedna zo *zmluvných* strán) nezomrie. Je to *zmluva*, ktorá bola ustanovená Bohom medzi mužom a ženou (medzi manželmi) a Písmo *zmluvu* označuje ako najväčšiu formu záväzku. Presne toto sme v úvode ustanovili – z biblického pohľadu: *zmluva je najvyšší stupeň záväzku*.

To, že manželstvo je *zmluva*, znamená, že manželstvo patrí k tým vzťahom, ktoré sú najvyšším stupňom záväzku. V Genezis 1 až 3 teda v princípe môže byť prítomná *zmluva* medzi Bohom a človekom aj bez toho, aby tam bolo použité slovo *zmluva*. Ale to nie je všetko. My nakoniec totiž máme v Biblii aj miesto, kde vzťah medzi Bohom a Adamom je označený priamo slovom *zmluva* analogicky k tomu, ako je to s manželstvom. Nachádzame ho v Hozeášovi (Ozeášovi) 6:7 – „*Ale oni prestúpili moju zmluvu ako Adam...*“. Tak ako Adam, prvý človek, tak i Izraelčania prestúpili *zmluvu*. Čiže Mojžišova *zmluva* – *Zmluva stvorenia* – sa dala prestúpiť, Adamova *zmluva* – *Zmluva stvorenia* – sa dala prestúpiť a tieto dve *zmluvy* sú dané do korešpondencie, do vzájomného vzťahu. To potvrdzuje, že naše pozorovania sú správne, viedli nás dobrým smerom a sú dokonca neskôr priamo potvrdené výpoveďou v Písme, že tu na začiatku skutočne bola *zmluva* medzi Bohom a Adamom, môžeme ju volať *Zmluva stvorenia*. K prestúpeniu tejto *zmluvy* žiaľ došlo a v tom aj leží veľkosť hriechu – medzi Bohom a Adamom bola ustanovené úžasná *zmluva* a tá bola porušená. Adamovi boli dané obrovské privilégiá a skúška a v tej skúške Adam urobil to najhoršie rozhodnutie, aké mohol urobiť. Zhrešil, privodil smrť na seba a aj na nás a z tejto smrti a skazy nás Pán Ježiš teraz vykupuje.

Zmluva s Dávidom

Áká bola *Dávidova zmluva*? *Dávidova zmluva* je roztrúsená vo viacerých veršoch a miestach, preto na jej predloženie treba poskladať viacero výpovedí. Jej

najdôležitejšie opisy máme na dvoch miestach.

Dávidova zmluva začína izraelským kráľom Dávidom, ktorý dostáva špecifické sľuby. Zbierka týchto sľubov je nakoniec označená výrazom *zmluva*, napr. 2. Samuelova 23:5 a 2. Kronická 23:7. S Dávidovou zmluvou je veľmi analogická situácia, ako je so *Zmluvou stvorenia* a s tým, ako je v Biblii manželstvo označené za zmluvu, lebo Dávid počas svojho života dostáva od Hospodina sľuby a neskôr sú tieto sľuby sumárne nazvané zmluvou.

Uveďme stručný popis tejto zmluvy opäť podľa Craiga Blaisinga: „Obsah Dávidovej zmluvy. Tento sľub je rozvinutý ako množina zaslúbení, ktoré sa nachádzajú najmä v 2. Samuelovej 7 a 1. Kronickéj 17, ale sú tiež zopakované a rozšírené v Žalmoch 89, 110 a 132. Skladajú sa z dvoch hlavných častí: zaslúbenia týkajúce sa upevnenia Dávidovho domu a zaslúbenia týkajúce sa blízkeho vzťahu medzi Bohom a Dávidovými potomkami“. (Progressive dispensationalism, str. 159.)

K prvému sľubu, ktorý Dávid dostáva, došlo v čase, keď Dávid ponúka Bohu, že mu vystaví dom. Dávid chce Bohu postaviť chrám, honosný krásny dom, ale Boh mu povie, že tak urobí až jeho syn Šalamún. A okrem toho Boh Dávidovi oznámi: nieže ty mne nepostavíš dom, ale ja tebe postavím dom. Úplne to otočí Dávidovu snahu, Dávidovu ponuku. Na tomto môžeme vidieť aj to, že keď my prijímame spasenie, záchranu, Božie sľuby smerujú k nám a my sme ich príjemcami. V momente spasiteľnej viery prijímame dobrodenia a požehnanie, ktoré Boh

dáva nám a my si ich vierou privlastňujeme.

Človek, ktorý chce byť spasený, nemôže prísť k Bohu s tým, že mu povie: *Pozri, čo ja idem pre teba Bože urobiť*, ale musí začať tým, že prijme Božiu prácu vo svoj prospech, že prijme Božie dielo záchranu vykonané cez kríž Pána Ježiša. Tento Boží spôsob spasiteľného konania – keď sa teraz vrátíme k Dávidovi – je rozvinutý nasledovne.

Dávidovo kráľovstvo alebo dynastia pretrvá a niekto z Dávidovej línie bude vždy sedieť na tróne. Čiže sľub mu je daný v zmysle, že jeho dom, jeho kráľovstvo pretrvá aj naďalej. Dávidovi je ďalej sľúbený špeciálny vzťah medzi Bohom a Dávidovým synom. Z Dávidových potomkov mnohí budú pobožní kráľi, ale nakoniec to všetko, čo bolo Dávidovi sľúbené, vyústi až k Pánovi Ježišovi. Ježiš, keď sa vteli z večnosti, ako večný dokonalý Boží syn, nakoniec zasadne na Dávidov trón, ako večný panovník a Dávidova línia je tá, po ktorej sa toto všetko zrealizuje. Preto nakoniec Pán Ježiš je podľa tela Dávidov potomok, lebo sa narodí z tej rodovej línie, ktorá ide cez Dávda ďalej.

Opäť: Téma *Dávidovej zmluvy* nadväzuje na tému *Abrahámovej zmluvy*. Nech nám neujde, aké pozoruhodné a dôsledne premyslené sú Božie zmluvy a aké mosty a prepojenia do nich Pán zabudoval. Čo bolo Abrahámovi sľúbené v Genezis 17:6? („*Učiním to, aby si sa nám rozplodil a učiním ťa v národy a kráľovia vyjdú z teba.*“) A stalo sa to? Stalo sa. Z Dávda (jeho rodovej línie) vyšli izraelskí kráľi a nakoniec vyšiel dokonalý kráľ podľa tela, Pán Ježiš Kristus, keď pribral ľudskú prirodzenosť, stal

sa 100 % človekom, hoci bol aj 100 % Bohom a stal sa spasiteľom hriešnikov. Vidíme, ako *Dávidova zmluva* nadväzuje na tému z Genezis 17:6 a ďalej ju rozvíja. Vidíme, že medzi jednotlivými zmluvami sú súvislosti, ktoré treba objavovať. Preto nesmieme o zmluvách rozmýšľať tak, že sú úplne odtrhnuté jedna od druhej. Správne je to tak, že každá niečím do celku Božieho plánu prispieva a sú medzi nimi mnohé prepojenia.

V závere pohľad na detaily nakrátko vystriedame pohľadom z výšky a pre túto prvú (úvodnú) časť chceme urobiť zhrnutie, ako zmluvy spolu súvisia.

Keď na začiatok časovej osi dáme udalosť stvorenia a na koniec časovej osi dáme večnú budúcnosť (nové nebo a novú zem), tak *Zmluva stvorenia* je prvá v poradí, je na začiatku. *Zmluvou stvorenia* to všetko začalo. O mnoho storočí na scénu prichádza *Noachova zmluva*. Prišla *Zmluva s Noachom*, ale *Zmluva stvorenia* nekončí, neodchádza

zo scény. Keď jednotlivé zmluvy časovo zoradíme, neplatí automaticky, že by jedna zmluva nahradila druhú. Ostáva možnosť, že by niektorá konkrétna zmluva mohla z čiastky či v plnosti nahradiť inú konkrétnu zmluvu, ale nesmieme tak uvažovať automaticky. Ako neskôr uvidíme, bude to špecifická situácia, kedy to nastane. Tieto úvahy nechajme na hlbšie rozpracovanie do druhej časti, lebo toto si vyžaduje preskúmať ďalšie biblické súvislosti.

Zostáva potom ešte zodpovedať, ako budú zmluvy spolu súvisieť. Potrebujeme sa opýtať, čo je cieľom celého Božieho plánu? Čo je to, čo spája jeho jednotlivé časti? Čo je to, k čomu smerujú zmluvy? Ako zmluvy súvisia s cieľom?

Vieme, že má prísť požehnanie, má prísť semeno, má prísť Kráľ, má prísť Kráľovstvo, lebo toto je vo všetkých zmluvách. Zmluvy majú spoločné témy a každá má niečím prispieť k tomu, aby sa zaslúbenia uskutočnili. O zmluvách

potrebujeme rozmýšľať spôsobom, že každá z nich prispieva svojim dielom k dosiahnutiu rovnakého konečného cieľa. Ten cieľ je večný Boží plán, ktorý je svojou povahou milostivý a nakoniec vedie k viditeľnému ustanoveniu Božieho kráľovstva v stvorenom svete. Teda je to *Zmluva stvorenia*, ktorá k tomu niečím prispeje, *Noachova zmluva* niečím prispeje, atď. V druhej časti série uvedieme, čím ktorá zmluva k Božiemu plánu prispieva.

Čo je na konci Božieho plánu? K čomu prídeme, keď sa všetko stane?

Zmluvy sú zrealizované, všetko prispelo svojim dielom, príde sa k tomu, čomu učí Pán svojich učeníkov, keď ich učil modliť sa: „Nech príde tvoje kráľovstvo“.

Záver Biblie v Zjavení 22 prorocky vypovedá o tom, že raz príde Božie kráľovstvo v dokonalosti, vo večnej podobe. Všetky zmluvy Boh zrealizoval v čase a priestore, aby vyplnil plán ustanoviť svoje kráľovstvo a Biblia končí opisom reality jeho kráľovstva – Svätý Boh v sláve vládne na novej zemi, kde viac niet žiadneho hriechu, zla, ani kliatby.

A nebude viacej ničoho zlorečeného, a trón Boží a Baránkov bude v ňom, a jeho sluhovia mu budú svätoslúžiť a budú vidieť jeho tvár, a jeho meno bude na ich čelách.

Zjavenie 22:3-4

Ján Šichula

Terminologická poznámka:

Výrazy *Mojžišova zmluva* a *Sinajská zmluva* označujú jednu a tú istú zmluvu, ktorá bola uzavretá medzi živým Bohom a izraelským národom cez prorockého prostredníka Mojžiša, a to krátko potom, ako bol izraelský národ slávne a mocne vyslobodený z egyptského zajatia. Výraz *Mojžišova zmluva* vychádza z textu Exodus 34:27, kde sa píše, „A Hospodin riekol Mojžišovi: Napíš si tieto slová, lebo na základe týchto slov učinil som zmluvu s tebou a s Izraelom.“ Vidíme, že Mojžiš v udalostiach tejto zmluvy vystupuje ako zvláštny príjemca tejto zmluvy a zároveň ako ten, ktorý zmluvu sprostredkováva celému izraelskému národu. Výraz *Sinajská zmluva* zasa vychádza z textov ako je Deuteronomium 9:9 (*Mojžiš prevzal kamenné dosky zmluvy na vrchu Sinaj*), Deuteronomium 29:1 (*Horeb je pásmo vrchov, ktorého súčasťou je vrch Sinaj*) či Galatským 4:24 (*tu apoštol Pavol píše o zmluve „z vrchu Sinaj“*). V týchto textoch vrch Sinaj odkazuje na konkrétnu geografickú lokalitu – pravdepodobne v dnešnej Arabskej púšti, hoci existuje diskusia o alternatívnom určení polohy.

Ďalší dôležitý výraz je „*Mojžišov zákon*“, ktorý máme v spisoch Nového zákona, napr. v Ján 7:23 a v Skutkoch 15:5. Tento výraz označuje sadu prikázaní, ktoré Mojžišova zmluva nariadila ako záväznú Božiu vôľu pre každého, kto je pod touto zmluvou. *Mojžišova zmluva* a *Mojžišov zákon* sú spolu veľmi tesne previazané – naplniť zmluvné požiadavky Mojžišovej zmluvy znamenalo poslúchať a konať podľa všetkých prikázaní a ustanovení, ktoré táto zmluva vo forme zákona človeku uložila – a tých prikázaní je 613.

Slovo „*Sinaj*“ Roháček píše s „*i*“ na konci, kým iné preklady toto slovo píše s „*j*“ na konci, teda „*Sinaj*“.

Jonášova druhá šanca

Keď sme zvažovali o Jonášovi, ktorý uteká pred Bohom človeka, povšimli sme si, že Boh síce umožnil, uľahčil Jonášovu cestu, ale nebol potešený z Jonášovej cesty (*Solas* číslo 16, str. 2). Tak isto sme videli, že aj keď prišlo nakoniec dobré z Jonášovej neposlušnosti, Boh ešte tým neschvaľuje hriech. Tak isto sme si povšimli, ako jeden človek dokáže spôsobiť zmätok v miestnom zbore, alebo kdekoľvek inde by to mohlo byť. Rovnako sme videli, že Boh má k dispozícii široký arzenál k tomu, aby zahatil tých, ktorí sú neposlušní. Ako sme rozmýšľali o Božom človeku, ktorý je odkázaný na milosrdenstvo Boha, boli sme povzbudení tou pravdou, že nech sú naše okolnosti akékoľvek, Boh má vždy vládu. Videli sme aj to, že viac duchovného úžitku sa získava z bolesti, než z prosperity. Preto, keď sme v stave bolesti je pravdepodobnejšie, že budeme počúvať Boha. Tak isto sme videli, že Jonášova modlitba bola založená na Písmach. Videli sme, že učebný plán v Kristovej škole je prijať požehnanie buď cez poslušnosť alebo cez karhanie.

Boh uplatní svoju zvrchovanú moc a spôsobí, aby veľká ryba vyvrátila Jonáša na súš (Jonáš 2:11). Mohol Jonáša nechať tam, kde Jonáš bol. Mohol si ho už navždy viac nevšímať, ale tým, že Boh spôsobil, aby sa ryba pobrala k súši, ukázal, že sa o Jonáša stará. Je veľmi dobré, aby sme aj my vedeli, že Boh sa stará o teba a o mňa. Nech sú už okolnosti, v ktorých sme, akékoľvek ťažké, on je v nich prítomný. Nevieme presne, kde veľká ryba vyvrátila Jonáša zo svojho žalúdka, ale vieme, že sa ocitol späť na mieste, kde pôvodne začal. Vo svojich vlastných plánoch nedosiahol žiadny pokrok, a tak je tu slovo varovania pre každého jedného z nás. My môžeme síce všeličo navrhovať, ale Boh naše plány zruší, alebo anuluje. Ak urobíme svoje plány podľa vlastnej múdrosti, Boh môže veľmi ľahko zasiahnuť, aby zahatil akýkoľvek náš krok. Mali by sme si všimnúť tri hlavné atribúty Boha, ktoré sa spoločne prejavili v Božom konaní

s týmto mužom, ktorý chcel emigrovať od Boha.

Keď sa na túto knihu pozeráme z nadhľadu, ale rovnako keď sa na ňu pozeráme v detailoch, vidíme, že Boh ukázal Jonášovi svoju *zvrchovanosť*, *prozreteľnosť* a *milosť*. Tieto veci, ktoré boli ukázané Jonášovi, sú výstavbovými prvkami spasenia. V druhej kapitole vo verši 10 Jonáš si pripomína fakt, že spasenie je výlučne Hospodinovo. Spasenie, o ktorom učia Písma, je výlučne spojené s Božou zvrchovanosťou. Človek nie je robot, a predsa človeka riadi Boh. Boh prejavuje svoju prozreteľnosť a svoju veľkorysú zhovievavosť voči človeku. Je to Boh, ktorý koná s človekom v milosti. Milosť je bezplatná a nezaslúžená Božia priazeň, ktorá sa dostáva hriešnikom, ktorí si ju vôbec nezaslужujú.

Všimnime si teraz dve skutočnosti:

Po prvé je to Božie obnovené volanie k Jonášovi, aby išiel kázať Ninivčanom.

Ako sme videli v predchádzajúcich článkoch, pôvodné Jonášovo odmietnutie povolania ísť kázať Ninivčanom nebolo preto, že by bol vystrašený, ale preto, že mal skreslený pohľad na Božie vlastnosti. Jonáš v štvrtej kapitole vo verši 2 hovorí o Bohu to, čo už vie. Hovorí: „*Ja som vedel, že ty si milostivý a lútostivý Boh. Dlho zhovievajúci a veľký čo do milosti, ktorý lutuješ zlého.*“ Boh v tretej kapitole vo verši 1 a 2 znova (druhýkrát) oslovuje príkazom tento svoj chybný nástroj. Keď som čítal túto knihu, tak som stál v úžase nad prvým veršom tejto kapitoly.

To, že Boh prichádza k nemu druhýkrát, nie je nič iné ako to, že Jonáša zahrnul do svojej milosti a priazne, ktorá je úplne nezaslúžená. Boh mohol Jonáša ponechať vo vnútri ryby. Mohol ho už nechať na seba samého, aby bol nešťastný do konca svojho života, ale tento muž bol pravý Hospodinov prorok. Aj keď to bol nástroj s kazmi, bol to Boží muž. Aj tí najlepší muži sú nástroje, ktoré majú nedostatky a všetko dobré, čo môžu v svojej službe dosiahnuť, nevyplýva z ich vlastnej výbornosti, ale vyplýva z Božej milosti. Keď Boh pristúpil k Jonášovi druhýkrát, jeho prvotný príkaz, smerovanie Jonáša, sa vôbec nezmenilo.

Boh je neústupný a trvá na svojom pôvodnom poverení. Ninive je miesto, kam je Jonáš posielaný (nasmerovaný). Vôbec nič nemalo zmariť tento Boží úmysel, ktorý spočíval v tom, že Jonáš má mesto Ninive volať k pokániu a k viere. Boh pohliadol na týchto pohanov. Jonáš, ktorý je Žid, vyvolená národa tak, ako bol aj Pavol, je taký raný misionár posielaný k pohanom. Nebol šťastný a nesúhlasil s Bohom.

Ako som už uviedol, Boh pohliadol na pohanov. Musíme tomu porozumieť v tom najširšom kontexte, že upretie zraku milosrdenstva na pohanov nebolo zúžené len na tento okamih, ale je rozprestreté v celej večnej Božej rade, kedy vo vyvolujúcej milosti si Boh oddelil stranou pre seba ľud. Z každého kmeňa, jazyka, národnosti – pohana aj Žida, aby ich priviedol do Kristovej cirkvi ako oddelených Božích ľudí.

V prvej kapitole Jonáš prehliadol Božiu svätosť. Zlyhal v tom, že nedokázal oceniť, že Boh kvôli vlastnej svätosti nemôže konať inak, než vyhlásiť nepriateľstvo Ninivčanom. Oni boli vzbúreným ľudom. Prvá kapitola, verš 2 hovorí: „*ich zloba vystúpila hore, pred moju tvár.*“ Tým, skrze udalosti v druhej kapitole si Jonáš mal uvedomiť, že aj keď vzbura privoláva Boží hnev, že tento Boh hnevu dokáže tak isto byť aj Bohom milosrdenstva. Samotný Jonáš si zasluhoval hnev, ale tu je Boh, ktorý je Bohom druhej šance. Dal mu ďalšiu príležitosť. Konal voči nemu v čistej milosti a milosrdenstve. Ak by Boh s nami konal podľa našich hriechov, kto by obstál? Ako často sa nám stáva, že musíme opäť vyznať tie isté zlyhania. Ďalej sa nám stáva, že upadáme do hriechu. Tak často sa stane, že aj napriek nášmu poznaniu, nežijeme na úrovni toho, čo vyznávame. Boh nenechal Jonáša odkázaného na seba samého. Opäť k nemu prišiel a dal mu poverenie k práci.

Po druhé. Božie poslanstvo pre Ninivčanov sa nezmenilo. Jonáš dostal poslanstvo, ktoré bolo ohraničené Božou hrádzou, Božími limitmi. Boh mu povedal: „*Vstaň, choď a káž kážeň, ktorá ju ti budem hovoriť.*“ (Jonáš 3:2). Keď Boh

prehovoril k Ezechieli, Ezechiel píše: „*A riekol mi: Synu človeka, ja ťa posielam k synom Izraelovým, k spurným národom odbojným, ktorí sa spurne stavali proti mne; oni aj ich otcovia sa mi spreneverovali až priam do tohto dňa. Sú to synovia tvrdej tvári a zatvrdilého srdca, ku ktorým ťa posielam, a povieš im: Takto hovorí Pán Hospodin.*“ (Ezechiel 2:3-4). Toto ohraničenie sa vzťahuje na každého kazateľa, ktorý kedy žil. Vzťahuje sa na starozmluvných prorokov a novozmluvných apoštolov a na každého kazateľa dnešnej generácie až navždy. Kázanie je ohraničené, limitované, na Božie slovo a poslucháči majú právo nepriať nič, pokiaľ to, čo sa káže nie je v hraniciach Písíem. Ľudia v meste Berea denne skúmali Písma, aby zistili, či je skutočne tak, ako bolo kázané a toto je tvoja a aj moja zodpovednosť.

Takže je tu Jonáš, ktorý je poslaný ísť do Ninive a kázať. Práve teraz, v súčasnosti, potrebujeme zdôrazniť kázanie. Nielen zdôrazniť primárnosť kázania v našej bohoslužbe, ale tak isto aj definovať, čo kázanie je. Kázanie v kresťanskej cirkvi znamená ohlasovať Božiu myseľ v rámci hraníc Biblie a to pod mocou Svätého Ducha. Porovnávať Písmo s Písmom, a dovoliť mu, aby vykladalo samo seba. Za týchto podmienok Jonáš odchádza do Ninive, aby tam kázal, ako hovorí verš 3: „*vstal Jonáš a išiel do Ninive podľa slova Hospodinovo.*“ A tak tu máme pokarhaného muža, ktorý odchádza do Ninive. Nejde tam ako celebrita, ani tam nejde, aby sa integroval medzi Ninivčanov. Ide tam, aby ohlásil a deklaroval Boží súd a odsúdenie nad hriechom a aby ohlásil aj zvrchovaného Boha stvorenia.

V týchto dňoch už kazatelia nemôžu nič dopredu predpokladať. Musíme Boha kázať od začiatku. Keď apoštol Pavol kázal pohanským Aténčanom a hovoril o utrpeniach a o vzkriesení Krista, začal s faktom Božej bytosti. Povedal, že „*tento svet, v ktorom vy žijete, učinil Boh.*“ Boh zavolał tento svet do existencie slovom svojej moci. Nevyprodukoval ho nejakým evolučným systémom. Práve v ruke tohto Boha je náš dych a náš život a nemáme tu žiadne zotrúvajúce miesto. Žijeme každú chvíľu odkázaní na milosť a milosrdenstvo Božie.

Aj Jonáš išiel do Ninive, aby jasne deklaroval Božiu zvrchovanosť, a aby povedal obyvateľom Ninive, že Boh sa na nich hnevá, aby im povedal, že tento Boh lásky ich odsudzuje kvôli ich hriechu. Verš 4 hovorí, že „*vošiel do tohto mesta a volal a hovoril.*“ Slovo volal tu znamená, že volal, zvolával s nasadením, s vášňou, s horlivosťou. To znamená, že nielen že sa medzi nimi potuloval a sem tam s nimi podebatoval o Bohu, ale so spaľujúcim zápalom im odovzdával posolstvo.

O tomto zápale kázania hovorí aj osemnásť kapitola knihy Skutkov, kde vo veršoch 24-25 čítame o Apollovi, že to bol „*muž výrečný a mocný v písmach... a vrúci duchom, hovoril a učil správne o Pánu Ježišovi.*“ Jonáš, aj napriek jeho ešte nedávnym ťažkostiam, teraz ide, kráča a ohlasuje slovo, o ktorom vie, že je pravdivé: „*...volal a hovoril: Ešte štyridsať dní, a Ninive bude podvrátené.*“ (Jonáš 3:4).

Jonášova kázeň na konci verša 4 zaiste nebola táto jedna veta („*ešte 40 dní a Ninive bude podvrátené.*“) Je potrebné chápať, že žiadna kázeň za-

znamenaná v Písmach nie je zapísaná v celom svojom pôvodnom rozsahu. Keď čítame kázne zapísané v Písmach, zdá sa, že zaznamenané je len to, čo bolo najvýznamnejšie a najhlavnejšie z toho, čo bolo povedané. Hovorí nám to zdravý úsudok. Štruktúra a kostra Jonášovej kázne je: „*Ešte 40 dní a Ninive bude podvrátené.*“ Kontext jeho kázne sa dá usúdiť práve z odpovede, ktorá na ňu prišla. Ak by slová na konci štvrtého verša znamenali celý obsah kázne, ako by potom mohlo byť odpoveďou mužov, Ninivčanov, že „*mužovia Ninive uverili Bohu*“? Podľa Písiem Jonáš tu ani len nespomenul Boha, ale oni uverili Bohu. Keď sa pozeráme na kontext môžeme z neho usudzovať, že kázal fakty o Bohu a Boží súd.

Vo verši 7 desiatej kapitoly listu Rímskym sa píše, že „*viera je z počutia, a počutie skrze Božie slovo*“. Podľa reakcie Ninivčanov Jonáš musel mocne ohlasovať pravdy o Bohu a pri tomto kázaní sa ninivskí poslucháči trasú pred Božím slovom, lebo vo verši 5 čítame, že „*uverili Bohu a vyhlásili pôst. Obliekli smútočné vrecia preto, že sa rmútili nad svojimi hriechmi.*“ Vo verši 6 dokonca čítame, že slovo prišlo až ku kráľovskému trónu, aj kráľ počul Božie slovo a povstal zo svojho trónu – a toto bol zlomový bod. Chcel, aby sa niečo udialo.

Kráľ Ninive vyzliekol svoje kráľovské rúcho. Obliekol sa do smútočného rúcha a sadol si do popola – pripojil sa k obyčajným ľuďom v ich žalosti. Vydal všeobecné nariadenie, ktoré malo byť vyhlásené všade v Ninive, a to vyhlásenie sa týkalo pôstu a poníženia sa (verš 7). Nariadil, že pôst a poníženie sa bude vzťahovať nielen na človeka,

ale aj na zvieratá. Ľudia aj zvieratá majú byť oblečené do smútočného vreca, ľudia nech silne volajú na Boha mocným spôsobom a „*nech sa odvrátia každý od svojej zlej cesty a od násilia, ktoré je v ich rukách.*“ (verš 8).

Kráľ hovorí svojim poddaným: „*Mocne volajte na Boha. Nedajte mu odpočinúť, kým sa nad nami nezmluje.*“ Žiadali si, aby sa Boh odvrátil od toho, čo ohlásil, že na nich príde. Boh konal konzistentne, v súlade so svojím charakterom: „*A Boh videl ich skutky, že sa odvrátili od svojej zlej cesty, a tak sa Boh zľutoval nad tým zlým, o ktorom hovoril, že im ho učiní, a neučinil.*“ (verš 10). Boh koná spôsobom, o ktorom Jonáš vedel, že Boh takto koná. V štvrtej kapitole vo verši 2 o Bohu hovorí, že je „*milosrdný, lútostivý, dlho zhovievajúci a veľký čo do milosti, ktorý ľutuje zlého.*“ Na základe pokánia a viery Ninivčanov Boh prejavil milosrdenstvo a lútosť. Boh oľutoval zlé, o ktorom hovoril, že im učiní. Čo to znamená? Čo sa myslí tým, že „*Boh oľutoval*“? Ved' predsa hriešnici ľutujú a činia pokánie. V knihe Numeri čítame, že „*silný Boh nie je človek, aby kľamal, ani syn človeka, aby ľutoval, činil pokánie.*“ (4. Mojžišova 23:19), ale tu v Jonášovi čítame, že Boh ľutuje. Čo sa tým myslí? Myslí sa tým to, že zmenil spôsob konania voči týmto pohanom a to tak, že nakoniec s nimi konal v čírej milosti a milosrdenstve namiesto toho, aby s nimi konal v zdrvivujúcom hneve, ktorý by ich zničil.

V každom prípade, keď ľudia zmenia svoj vzťah k Bohu, on mení svoje jednanie s nimi. Boh v jednom zmysle nie je Bohom zmeny. Je rozhodnutý

urobiť to, čo povedal, že urobí. Je len jedna vec, ktorá spôsobuje, že sa mení. Je to vtedy, keď človek ľutuje svoje konanie a odvoláva sa na vzácnu krv Krista. Vtedy Boh nemôže odmietnuť konať a neodpovedať na tú prosbu na základe Kristovej krvi. V inom zmysle, v každom inom zmysle, on nie je Boh, ktorý sa mení, a tak duša, ktorá hreší, zomrie. Mnohí si myslia, že raz, úplne na konci, Boh sa stane voči každému milý a veľkorysý. On však už ukázal svoju veľkorysosť a svoju milotu v tom, že poslal svojho Syna na tento svet, aby zomrel za naše hriechy a vzkriesil ho z mŕtvych na naše ospravedlnenie (Rímskym 4:24-25). Hriešnici, ktorí nie sú pod milosťou, sú naďalej pod hriechom a odsúdením Boha, ktoré pretrváva. Sú ľudia, ktorí si myslia, že na súdnej stolici neveriaci nebudú odsúdení, ale Jánovo evanjelium jasne hovorí, že oni už sú odsúdení preto, že neuverili v Božieho Syna.

Veľa počúvame a je to veľmi správne, o Bohu lásky, o Bohu milosrdenstva a súcitu, ale Boží Duch skrze žalmistu dal zapísať aj nasledovné: „*Boh je spravodlivý sudca a silný Boh sa hnevá na bezbožného každý deň.*“ (Žalm 7:12). Slovo *hnevá sa* v hebrejčine neznamená, že je len podráždený, ale znamená, že Boh je rozpálený hnevom a je nepriateľský voči bezbožníkovi. Boh je svätý a nenávidí hriech, ale keď z milosti hriešnici uveria a sú pod Kristovou krvou, sú zbavení súdu preto, že súd za nich zniesol Kristus.

Aké poučenie môžeme prijať z tejto pasáže?

Predovšetkým vidíme, že celá táto kapitola je plná milosti. Milosti voči

Jonášovi, milosti voči Ninivčanom. Jonáš si nezasluhoval druhú šancu. Jeho poslucháči si nezasluhovali ani len prvú šancu. Ani ty a ani ja si nezasluhujeme prvú šancu. Boh nás mohol nechať tam, kde sme boli, a to: mŕtvi v Adamovi. Skrachovaní, prevrátení, zdevastovaní pádom a absolútne skazení, ale v milosti a milosrdenstve prišiel Kristus a zachránil nás.

Musíme si opäť a opäť pripomenúť a vedieť oceniť, že spasenie je Božia nezaslúžená priazeň, ale nie len nezaslúžená Božia priazeň, ale aj taká, ktorá sa ujíma tých, ktorí si ju vôbec nezasluhujú. Boh by mal úplné právo, a je to jeho sloboda, nechať ľudí v hriechu. Rímskym 1:24-26 hovorí, že Boh vydal ľudí ich vlastným žiadostiam, ale svojou milosťou zachraňuje svojich vyvolených, ktorí skrze postupujúcu Božiu prácu sú premieňaní na Boží obraz. I tí najlepšie z nás majú veľmi veľa drsných hrán, ktoré treba zaobliť. Nie sme takí, akí by sme mali byť a ešte určite nie sme to, čo máme byť, ale budeme ako on, keď ho uvidíme takého, aký je.

Posvätenie je postupujúca Božia práca. Práca na celý život. Je to ako keď sa otvára kvet ruže. Hovorí sa, že Bohu bolo treba jednu noc na to, aby dostal Izraelitov z Egypta, ale bolo mu treba 40 rokov na to, aby dostal Egypt z Izraelčanov. Oni sa stále obzerali späť. Nedokázali zahodiť starý život. Boli celý život v podmienkach toho jedného jediného systému. Takým istým spôsobom Boh musel konať aj s Jonášom, a tak isto musí konať aj s tebou a aj so mnou.

Philip Slater

Šťastie a radosť

Blahoslavení, ktorí lačnejú a žíznia po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení
Matúš 5:6

Úvod

Túžba po šťastí je bežnou ľudskou túžbou. Ľudia si šťastie často kladú ako svoj cieľ – „nejde mi o tie peniaze, chcem len trochu šťastia“ – alebo sa šťastie používa na ospravedlnenie určitého konania – „dobré, že sa rozviedli, veď sa trápil a aj on má právo byť šťastný“. Ježiš Kristus sa otázke ľudského šťastia tiež venoval. Kázal o tom, kto je naozaj šťastný. Napríklad kázeň na vrchu uvádza deviatimi blahoslavenstvami. Grécky výraz, ktorý je v tomto verši použitý pre slovo *blahoslavení*, je *makarioi*, a môže sa prekladať aj ako *šťastní*. Podľa učenia, ktoré obsahuje Písmo, šťastie nie je čosi, čo by sme mali hľadať priamo. Je to vždy výsledok hľadania niečoho iného. Ľudia sa snažia nájsť šťastie a urobiť ho jediným svojim cieľom, ale dosiahnuť tento cieľ nemôžu, lebo kedykoľvek postavia šťastie pred spravodlivosť, milosrdenstvo, čisté srdce alebo úsilie o pokoj, sú odsúdení na biedu, nespokojnosť, nešťastie. Iba tí sú skutočne šťastní, ktorí nemajú za cieľ byť šťastnými, ale usilujú sa byť – napríklad podľa blahoslavenstiev – spravodlivými, čistého srdca, tvorcovia pokoja, milosrdní...

Aj medzi ľuďmi, ktorí pravidelne navštevujú cirkev, nachádzame ľudí, ktorí venujú celý svoj život hľadaniu čohosi, ale nenachádzajú to. Prechádzajú zo zboru do zboru, striedajú cirkevné spoločenstvá stále dúfajúc, že už-už nájdú

tú nádhernú vec, tú skúsenosť, ktorá ich naplní blaženosťou a radosťou. Šťastie hľadajú v silnej nadprirodzenej skúsenosti, osvietení, manželstve, no nemajú „hlad a smäd“ po spravodlivosti, milosrdenstve, čistote a pokoji, ktoré ponúka Ježiš Kristus. Preto ostávajú nenaplnení a nespokojní všade, kde sa nachádzajú.

Blahoslavení hladní a smädni po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení

Tento text je súčasťou úvodu k Ježišovej kázni na vrchu, v ktorej sa Ježiš vyjadroval k témam ako napríklad *kráľovstvo nebeské, zákon, vzťah k Bohu*. Táto reč bola adresovaná učeníkom, ale počúvali ju celé zástupy z Galiley, z Jeruzalema a Judska a zo Zajordánska, ktoré ho nasledovali. Pozrime sa teda na to, čo znamená byť smädny a hladný po spravodlivosti, pretože podľa Ježiša je to veľmi dôležitý životný postoj.

Najprv to najpodstatnejšie: Stať sa spravodlivým nie je v našej moci a sile. Spravodlivými sa môžeme stať jedine vierou v zástupnú obeť Ježiša Krista, ktorý zomrel za nás, keď sme boli ešte mŕtvi (Rímskym 5:9). Preto stále musíme mať pred Bohom postoj tých, ktorí z vlastnej sily nič nez môžu, ktorí vlastnou spravodlivosťou pred Bohom neobstoja, ale sú odkázaní na spravodlivosť Ježiša Krista. Keď sme uverili v Ježiša Krista a stali sme sa v ňom novým stvorením, tak máme v srdci túžbu

po spravodlivosti. Túžime, aby sme my žili a konali spravodlivosť. Tiež túžime, aby aj svet, v ktorom sa pohybuje, žil v spravodlivosti.

Kto môže prežívať hlad a smäd po spravodlivosti? Tento hlad a smäd prežívajú kresťania, alebo aj ľudia prítahovaní k Bohu jeho Duchom. Takýto duchovný hlad je charakteristický pre tých, ktorí sú podmanení Bohom, a ktorých najvyšší cieľ nie je hmotný, ale duchovný. Je to totiž túžba po vyslobodení

z hriechu, z hriechu vo všetkých jeho formách a prejavoch. Je to túžba, ktorú človek podmanený Bohom vzťahuje na seba, aj na svoje okolie. Takýto človek – smädný a hladný po spravodlivosti – vníma ten hlavný dôsledok hriechu – oddelenie ľudí od Boha. Preto je smädný a hladný po správnom poriadku vecí, po správnom pomere k Bohu. Naopak, pre ľudí, ktorí nie sú podmanení Bohom, je hriech niečo prirodzené a túžba po vyslobodení z hriechu niečo cudzie. Ak si to uvedomíme, ušetrí nám to veľa sklamaní – zbytočných očakávaní spravodlivosti u ľudí, ktorí Krista nepoznajú. Zbytočne sa rozhorčujeme, že u ľudí, ktorí Boha nenasledujú, nevidíme túžbu po spravodlivosti, snahu v nej žiť, snahu ju rozvíjať. Darom by sme to od nich očakávali, je to pre nich niečo neprirodzené.

Na druhej strane, niekedy môžeme aj u ľudí, ktorí Krista nepoznajú, vidieť sklamanie z ľudskej nespravodlivosti. Konat' nespravodlivosť je pre nich prirodzené, ale sú sklamaní z nespravodlivosti, ktorá sa deje im. Hoci toto blahoslavenstvo nie je adresované priamo im, môžu z neho mať úžitok, keď budú vidieť, že Kristus im rozumie, že vidí nespravodlivosť, ponúka spravodlivosť a hovorí, že tí, ktorí po nej túžia, budú nasýtení.

Hlad a smäd po spravodlivosti nás má priviesť ku konaniu spravodlivosti. Zdrojom tohto života spravodlivosti však už teraz bude Kristus v nás, nebude to náš vlastný hrdinský výkon. Ľudia, ktorí naozaj po niečom túžia, dávajú svoje túžby najavo – nezostávajú nečinní a pasívni. Človek smädný po spravodlivosti sa bude vyhybať všetkému, čo je so spravodlivosťou v rozpore. My sa

budeme hriechu brániť a vyhýbať, budeme „*Duchom mŕtviť skutky tela*“ (Rímskym 8:13). Svet nás neťahá k Bohu, ale preč od neho. Človek, ktorý má takýto hlad a smäd, sa potom stavia na cestu, ktorá vedie smerom k naplneniu túžby po spravodlivosti, ktorá je túžbou po Kristovi.

Hovorili sme o naplňajúcej túžbe po spravodlivosti, ktorú dáva Ježiš Kristus. Ak túžime po tom, aby svet okolo nás bol spravodlivý, musíme si uvedomiť, že nie je v našej moci spravodlivosť vo svete nastoliť, ale rovnako nesmieme zabudnúť, že máme poverenie od Krista zvestovať evanjelium, volať ľudí k hladu a smädu po spravodlivosti. Aj ľudia okolo nás môžu dostať hlad a smäd po spravodlivosti, ak budeme verní vo zvestovaní Krista. Vo vzťahu k ostatným sú to práve situácie, v ktorých, žiaľ, často počujeme len sťažnosti na nespravodlivosť. Niektorí hovoria o svojich zamestnávateľoch, iní o situácii v meste, v regionálnej a štátnej politike, v zbere, v našich rodinách a deprimuje nás to. A to je všetko. Akoby to bolo jediným vyjadrením našej túžby, nášho hladu po spravodlivosti. Otázka je, či to je do-

stačujúce vyjadrenie túžby po spravodlivosti. Určite nie! Veď tak veľa môžeme urobiť. Regionálna alebo štátna politika nás rozčuľuje? Ukážme Bohu túžbu po spravodlivosti aj v tejto oblasti tak, že sa budeme modliť za našich politikov vo vláde, v parlamente a v samospráve, za tých, ktorí rozhodujú o živote v našej krajine (1. Timoteovi 2:1-2).

Boh nás všetkých volá k spravodlivosti. Končím slovami 16. verša 37. Žalmu. Je nimi veľmi jasne vyjadrená skutočnosť, že len málo vecí nás môže ozaj zasýtiť, a preto hlad a smäd po spravodlivosti, ktorý môže byť nasýtený a uhasený v Kristovi, vedie k niečomu zmysluplnému. V žalme sa totiž píše:

Lepšie je málo, čo má spravodlivý, než hojnosť, ktorú majú mnohí bez Boha

Žalm 37:16

Miloš Masarik

Poznámka autora: Článok bol pôvodne zostavený ako kázeň, preto je skrátenej. Nie sú v ňom vyznačené všetky citácie a ani neobsahuje odkazy na zdroje, ktoré podporujú uvedené tvrdenia.

*Pod'ťe, plesajme Hospodinovi!
Pokrikujme s radosťou skale svojho spasenia!
Predíd'me jeho tvár s chválou! Pokrikujme mu radostne žalmy!*

Žalm 95:1-2

Milí susedia!

Zrejme Vás prekvapí, že nejaký sused Vám píše list. Dnešná doba je skôr naklonená anonymným susedským vzťahom a nie je až také zriedkavé, že mnohí obyvatelia vchodu ani nevedia, že sa k nim do susedstva nastáhoval niekto nový.

Bývame tu medzi Vami i s manželkou a deťmi už dosť dlhú dobu, takže sa ani nedá povedať, že sme noví susedia a minimálne podľa tváří sme Vám určite známi. Rád by som ale aj tak, hoci s istým odstupom času, povedal Vám niečo o sebe, resp. o nás.

Sú veci, ktoré sa ťažko hovoria na chodbe. Tam sa maximálne pozdravíme a s niektorými z Vás aj prehodíme zopár slov podľa charakteru príležitosti. A tak som sa rozhodol, že najlepší spôsob bude napísať list. Prosím Vás, prečítajte

si ho celý až do konca. Ako s ním už potom naložíte, to je na Vás. Nemusíte mať obavy, že by sme Vás chceli zahlcovať tým, že každú chvíľu Vám niečo vhodíme do schránky. Predsa však chceme vydať svedectvo o našej viere, keďže sme úprimne presvedčení, že pravda o živom Bohu, odpustení hriechov, nezaslúženej Božej milosti a večnom živote sú tie najdôležitejšie témy, aké vôbec existujú.

Uvedomujem si, že takýto netradičný a prekvapivý krok – že sme si dovolili napísať a vhodiť Vám do schránky list od nás – môže vyvolať rôzne reakcie. Povedeť človeka u ľudí je vec pomínuteľná – dnes tu je a zajtra môže byť preč. A tak je to aj s nami ako Vašími susedmi. Navyše aj sám Boží Syn, Pán Ježiš Kristus, pri jednej príležitosti vyslovil veľmi vážne varovanie (všetky texty napísané šikmým písmom sú citáty z Biblie s uvedením odkazu v zátvorke): „*Kto by sa hanbil za mňa a za moje reči, za toho sa bude hanbiť aj Syn človeka, keď príde v sláve svojej a Otcovej i v sláve svätých anjelov*“ (Lukáš 9:26). Už len tieto slová Pána Ježiša, ktorý svojou mocou udržuje tento svet v chode a raz sa pred neho všetci postavíme a vydáme mu počet zo svojich životov, mi stačia na to, aby som mal dôvod napísať Vám aspoň týchto pár riadkov.

Veľká noc a ukrižovanie Pána Ježiša

Prečo som sa rozhodol napísať práve teraz v týchto dňoch? Tento víkend opäť ako každý rok na Slovensku prebehnú sviatky Veľkej noci. Hovorí sa, že Slo-

vensko je krajina s kresťanskou tradíciou, a tak veľká časť z nás vie aspoň to, že tento sviatok je nejakým spojeným s osobou Ježiša Krista, ktorý bol ukrižovaný a na tretí deň vstal z mŕtvych. To sa stalo pred takmer dvetisíc rokmi v prepojení na židovský sviatok Veľkej noci (Pesach). Smrť toho, ktorý sa kvôli nám hriešnikom stal človekom, bola totiž naplnením alebo vyústením tohto zvláštneho židovského sviatku, ktorého funkciou bolo ukazovať dopredu na Božie dielo záchrany. V storočiach po tejto udalosti – s nemalým odstupom od vzniku prvej cirkvi – sa potom v kultúrach zasiahnutých kresťanstvom rozvinul zvyk sláviť Veľkú noc každý rok začiatkom jari. Toľko všeobecne známe fakty.

I ja som tento základný fakt ovládal už od svojho detstva a predsa mi dlho unikalo skutočné pochopenie toho, prečo musel večný Boží Syn prísť z neba k nám, stať sa človekom, hoci neprestal byť Bohom, a na konci svojho života – ako vyvrcholenie svojho poslania – nakoniec zomrieť ukrutnou smrťou a preliať svoju drahocennú krv. Nechápal som to, kým som neobjavil a nepochopil vysvetlenie, ktoré dal sám Pán Ježiš. On sám o sebe povedal: „*Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby jemu slúžili, ale aby on slúžil a dal život ako výkupné za mnohých*“ (Marek 10:45).

Božia svätosť a náš nekonečný dlh

Vo Svätom Písme vykúpenie súvisí so záležitosťou dlhu. Tí, ktorí sa zadlžili, potrebujú byť zo svojho dlhu vykúpení, a to sa deje vtedy, keď sa niekto, komu na nich záleží, podujme vyplatiť ich dlh. Podľa Božieho slova sa voči Bohu všetci nachádzame v nekonečnom dlhu, či už si

to uvedomujeme alebo nie. Svätý a všemohúci Boh nás stvoril k tomu, aby sme ho celý život bez zaváhania poslúchali a milovali. Previniť sa proti ktorémukoľvek jeho príkazu (vezmime si napríklad nám všetkým známe Desatoro) znamená dopustiť sa hriechu. Hriechom sú všetky myšlienky, pohnútky a činy, ktoré sú neposlušnosťou voči prikázaniam Boha Stvoriteľa. A keďže Boh Stvoriteľ je nekonečný, svätý a absolútne spravodlivý, tak každý hriech voči nemu znamená mínus (dlh) na našom účte. Písmo nás učí, že v tomto ohľade sme všetci zadlžení hriešnici – a teda všetci ľudia sme na tom úplne rovnako. Apoštol Pavol toto konštatuje v liste Rímskym nasledovným spôsobom: „*Ako je napísané: Nieto spravodlivého ani jedného*“ (Rímskym 3:10).

Niečo o mne ako hriešnikovi, kým som nespoznal Božiu milosť

Vyrastal som v rodine, ktorá sa snažila vychovať ma nábožným a slušným spôsobom. Mal som pekné detstvo a rodičia ma zahrnuli láskou i starostlivosťou. Celú základnú školu a gymnázium som si myslel, že byť kresťanom znamená ísť raz za týždeň do kostola a ráno a večer sa pomodliť naučenú modlitbu. To všetko som aj robil, mysliac si, že týmto naplním všetko, čo Boh od človeka chce. V zásade som sa pokladal za dobrého a morálneho človeka – práve to bol jeden z najväčších sebaklamov môjho dovtedajšieho života. Keď sa dnes pozerám späť na roky pred uverením, vidím, že v skutočnosti som viedol svoj vlastný život, v ktorom rozhodovala o všetkom moja vôľa. Ústami som síce Boha vyznával, aj som sa

zúčastňoval na rôznych obradoch, ktoré mali oslavovať Boha, ale srdcom som bol otrokom hriechu a prázdnoty. Ved' inak to ani byť nemohlo, Písmo vraví, že kým nespoznáme pravdu o Božej milosti a naplno jej neotvoríme celé svojej srdce, chodíme v tme. Takto nám to svedčí i sám Kristov apoštol Ján: „*A v tom je súd, že svetlo prišlo na svet, ale ľudia väčšmi milovali tmu ako svetlo, lebo ich skutky boli zlé*“ (Ján 3:19).

Ako som sa dozvedel o ceste spasenia

Keď som mal 18 rokov, začal som študovať na vysokej škole v Žiline. Už dlhšie som sa ale v Prešove stretával so skupinou kresťanov, ktorá svoju vieru brala úplne inak ako ja. Hovorili, že Boh ich zachránil z množstva vín a večnej záhuby v pekle a dal im nový život. A naozaj som nemohol nevidieť obrovský rozdiel medzi ich životom a mojím. Bol to rozdiel ako medzi svetlom a tmou. Žili tak, akoby Ježiš bol stále medzi nimi. Kládol som im príležitostne rôzne otázky. Boli momenty, keď som sa aj zamýšľal nad pravdou, ale potom som opäť sklzal do pocitu ubezpečenia, že som predsa od malička v poriadku a záchranu, ktorú opisujú, tú ja predsa nepotrebujem – ako veľmi som sa v tomto mýlil. Hovorili, že poznajú Ježiša Krista osobne ako svojho Pána a Spasiteľa – v tom čase som si ešte nechcel pripustiť, že ja to nemám a tak sa míňam Božej milosti. V skutočnosti moje náboženstvo bolo len na povrchu. Vo vnútri bolo všetko inak, lebo na tróne môjho života bolo moje sebecké ja. Neskôr som porozumel, že môj život je od narodenia úplne hriešny. Naplnili sa na mne slová dávneho proroka Izaiáša,

tie slová, na ktoré sa odvolal i Pán Ježiš počas svojej pozemskej služby: „*Tento ľud ctí ma perami, ale jeho srdce je ďaleko odo mňa*“ (Matúš 15:8).

Títo priatelia mi mnohokrát zvestovali evanjelium (toto slovo znamená doslova „dobrá správa“) a hovorili o zástupnom diele Pána Ježiša, ktoré vykonal tým, že zomrel na kríži. Vysvetľovali mi, že ak chcem byť spasený, musím sa úplne a bezvýhradne spoľahnúť iba na jeho vykupiteľskú smrť a nepridávať k nej žiadne zásluhy a skutky, či obrady akejkoľvek cirkvi. Nemale obdobie som to počúval jedným uchom dnu a druhým von. Nakoniec sa ale veci otočili.

Cez viaceré zásahy do môjho života ma začiatkom roku 1994 dobrotivý Pán Boh pohol k tomu, aby som ho začal hľadať. Po zhruba troch mesiacoch hľadania, rozmyšľania a pokusov volať k Bohu som postupne uvidel, že potrebujem odpustenie všetkých hriechov a tiež i nový premenený život. Všetky tie témy z Božieho slova o ľudskom hriechu na jednej strane a Kristovom vykupiteľskom diele kríža na druhej strane, mi ožili a začali dávať zmysel. Potom nasledovali dva mesiace, kedy hľadanie vrcholilo. Už som túžil po spasení, ale ešte som lipol na viacerých svojich hriechoch a modlách. Jeden anglický kazateľ evanjelia raz definoval vieru ako prázdne ruky žobráka, ktorý ich prosebne vystiera – nejaký čas som síce skúšal volať k Bohu, ale ešte v predstave, že si mnohé zo starého života môžem nechať a k tomu pridať Krista. Potom ale prišiel čas, keď som uvidel, že nič na tomto svete nestojí za to, aby som sa kvôli tomu minul večného života a skončil vo večných mukách. Tieto slová Pána

Ježiša ma viedli ďalej na ceste hľadania: „*Ved' čo prospjeje človeku, keby aj celý svet získal, ale samého seba by stratil, alebo by si uškodil?*“ (Lukáš 9:25).

Niekdde na prelome mája a júna 1994 som jeden večer prvýkrát z celého srdca prosebne volal k Pánovi Ježišovi s modlitbou, aby ma zachránil z mojich hriechov. Vyznal som mu, že ho chcem mať za svojho Spasiteľa a Pána, a že sa vzdávam všetkého, čo by mi malo brániť patriť mu. Na druhý deň ráno som vedel, že i pri mne všemohúci Boh vyplnil svoj mocný sľub, ktorý kresťania hlásali od prvého dňa, kedy vznikla kresťanská cirkev: „*A vtedy každý, kto bude vzývať meno Pánovo, bude zachránený*“ (Skutky 2:21).

Môj život od kedy poznám Božiu milosť

„*Kto má Syna, má život; kto nemá Syna Božieho, nemá život*“ (1. Jánov 5:12).

Od toho dňa sa môj život veľmi zmenil – Písmo hovorí, že dňom uverenia vstupuje do života človeka večný život, ktorý neskončí ani po smrti. Znie to možno šokujúco, ale je to učenie Písma a milióny ľudí po celom svete okúsili pravdivosť tejto skúsenosti. Poznal som tiež, že Biblia je živé slovo od živého Boha. Viem, že vo všetkých svojich častiach je pravdivá. Viem, že bez Krista by som bol naveky zatratený. Viem, že jedine Pán Ježiš žil celý život bez hriechu a nakoniec zástupne zomrel preto, aby každému veriacemu daroval svoju spravodlivosť. Dnes viem, že len takto raz budem môcť obstáť pred Svätým Bohom na poslednom súde. Spolieham sa iba na zásluhy Pána Ježiša a ani trochu na svoje vlastné. Viem, že Pán Ježiš zomrel za všetky moje hriechy a tým vyplatil celý môj dlh voči Svätému

Bohu. Z toho jeho diela čerpám istotu, že i po smrti budem navždy s Kristom vo večnom živote. „*Toto som napísal vám, veriacim v meno Syna Božieho, aby ste vedeli, že máte večný život*“ (1. Jánov 5:13).

Pán Boh nás volá hľadať ho, kým nám dáva čas

Je obdobie Veľkej noci, kedy sa na no pár dní zastaví kolobeh bežného života. Ale či už v tomto období alebo hocikedy inokedy, je moje osobné presvedčenie, že niet v živote ničoho dôležitejšieho než pochopiť, prečo Pán Ježiš prišiel z neba zomrieť za ľudské hriechy a zo srdca tomu uveriť.

Biblia rovnako hovorí, že Ježiš príde druhýkrát na túto Zem. Prvýkrát prišiel ako Spasiteľ. Druhýkrát príde ako Ženích pre svoj ľud a ako Sudca živých a mŕtvych. Ponuka Božieho spasenia tu teda nebude navždy. Určite máte doma Bibliu (a ak by predsa len nie, radi Vám ju darujeme), povzbudzujem Vás otvoriť si ju a prejsť všetky tie citáty, ktoré som uviedol. Večný Boh si praje, aby sme ho hľadali a volá nás, aby sme sa spoľahli iba na jeho Syna. Našli ste už dar jeho spasenia? Zo srdca Vám to prajem.

Hľadajte Hospodina, kým sa dáva nájsť, vyzývajte ho, kým je blízko!

Izaiáš 55:6

S úctou Ján Šichula, Váš sused

P.S. Radi Vás prijme na návštevu, ak budete mať niekedy čas a chuť. Pri káve alebo čaji môžeme hovoriť o Biblii a o Božej ceste spasenia. Ak by ste mali záujem, radi Vám tiež požičiame alebo podarujeme rôznu literatúru (alebo DVD dokumenty), ktorá bližšie vysvetľuje cestu spasenia a kresťanský život. Väčšina z nich sa týka tematiky stvorenia vesmíru a života a toho, koľko mocných faktov poukazuje na to, že život rozhodne nie je náhoda, ale existuje vďaka premyslenému plánu Stvoriteľa.

Milí čitatelia!**Milí bratia a sestry! Milí priatelia!**

Máme za sebou ďalší vydavateľský rok. V roku 2012 vyšli štyri riadne čísla časopisu *Solas* v priemernom náklade 2 750 ks. V uplynulom roku sme spolu s o.z. Temelios zorganizovali 3. kresťanskú konferenciu „Stvorenie a súčasná veda, Žilina 2012“. Zvukový záznam prednášok z konferencie vo formáte mp3 sa nachádza na web stránke združenia.

Redakcia časopisu ďakuje za požehnanie všetkým, ktorí ste sa na tejto milosti podieľali svojimi modlitbami a finančnými darmi. Vďaka vašim ochotným modlitbám a finančným príspevkom môže časopis *Solas* vychádzať. Obzvlášť ďakujeme pravidelným modlitebníkom a darcom za pretrvávajúcu podporu tejto vydavateľskej služby a činnosti.

Redakcia

Upozornenie!

V záujme bezproblémového doručovania časopisu *Solas*, aj naďalej prosíme odberateľov, aby redakcii nahlásil každú zmenu svojej poštovej adresy a jej správne znenie.

Ďakujeme

Solas č. 18, jar 2013

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7, IČO: 42064619. Je evidovaný ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.

Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.

Číslo 18 vyšlo 15. marca 2013 v náklade: 2 750 výtlačkov.

Tlač: Alfa print, s.r.o. Martin, www.alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posilať na účet:

Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: 2486916455/0200;

Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300

Zo zahraničia: č. ú. v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455,

SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, Smreková 11, 010 07 Žilina 7

Tel.: 0948 444 155;

e-mail: redakcia.solas@solas.sk

www.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Solas

***A tak teda je o mnoho istejšie, že teraz,
keď sme ospravedlnení jeho krvou,
budeme zachránení skrze neho
od budúceho hnevu.***

Rímskym 5:9

Jedine Bohu patrí sláva

Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj vašim časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.

www.solas.sk